Riksdagens snabbprotokoll 2026/27:19

SVERIGES RIKSDAG

Onsdagen den 18 november 2026

Kl. 09.00–11.31
16.00–16.04

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

---

§ 1 Anmälan om uteblivet svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2026/27:1

Till riksdagen
Interpellation 2026/27:1 Trafiken nattetid på färjeleden Sund–Jaren
av Terje Skaarnes (SD)

Som utgångspunkt besvarar en övergångsregering inte interpellationer eller skriftliga frågor. Vissa frågor, bl.a. frågor som rör EU-ärenden eller rena sakförhållanden, kan det dock bli aktuellt att besvara. Bedömningen är att denna interpellation inte är sådan att den bör besvaras av en övergångsregering. Interpellationen kommer därför inte att besvaras.
Stockholm den 16 november 2026
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2026/27:11 och 16 till skatteutskottet
2026/27:18 till utbildningsutskottet

Skrivelse
2026/27:19 till skatteutskottet

§ 3 Skattetransparenta värdepappersfonder för institutionella investerare

Finansutskottets betänkande 2026/27:FiU8
2026/27:FiU8 Skattetransparenta värdepappersfonder för institutionella investerare (prop. 2025/26:296)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 4 Riksrevisorns årliga rapport 2026

Finansutskottets betänkande 2026/27:FiU9
2026/27:FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2026
(redog. 2025/26:RR5)
föredrogs.

Anf. 1 JOAKIM SANDELL (S):

Fru talman! Riksrevisionen har en central roll i vår demokrati. Det handlar om att granska hur staten använder våra gemensamma resurser, hur myndigheterna fungerar och huruvida politiska beslut faktiskt får avsedd effekt.

När Riksrevisionen presenterar sina granskningar behandlas de i de utskott som ansvarar för respektive sakområde. Därefter debatteras de i kammaren, där vi som riksdagsledamöter får möjlighet att diskutera slutsatserna och ställa regeringen till svars för de eventuella brister som har uppmärksammats.

Den årsrapport som vi behandlar i dag är därför lite speciell. Den utgör på ett sätt en sammanfattning av Riksrevisionens arbete under året. Mycket av innehållet har alltså redan varit föremål för behandling och debatt här i kammaren.

Årsrapporten ger oss också möjlighet att lyfta blicken och se de större mönstren. Vilka problem återkommer? Var brister styrningen? Och kanske framför allt: Vad kan vi lära oss för att kunna förbättra den statliga verksamheten?

Fru talman! Årets rapport innehåller flera viktiga iakttagelser som förtjänar att tas på stort allvar. Det gäller till exempel Riksrevisionens kritik mot regeringens hantering av det finanspolitiska ramverket och de brister som har uppmärksammats när det gäller styrningen av Försvarets materielverk.

Jag tänker inte fördjupa mig i dessa frågor i dag utan nöjer mig med att konstatera att de visar hur

viktigt det är med en väl fungerande granskning av regeringens och myndigheternas arbete.

Fru talman! Riksrevisionens granskningar är inte bara viktiga för att upptäcka fel; de är också ett verktyg för att förbättra den offentliga verksamheten. Det är positivt att uppföljningarna visar att granskningarna leder till åtgärder. Men det är också tydligt att många problem kvarstår trots att de har uppmärksammats.

Det är därför viktigt att regeringen drar lärdom av Riksrevisionens slutsatser och kommer till rätta med de brister som identifierats. Det är trots allt inte antalet rapporter, utredningar eller regeringsuppdrag som avgör hur väl staten fungerar. Det är resultaten.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 2 HANNA NETTERBERG (M):

Fru talman! Alla ska ha rätt att veta hur staten sköter sitt arbete och kunna förvänta sig att det offentliga levererar. Förtroendet mellan människor och staten är grunden i ett tryggt samhälle.

Vi debatterar i dag riksrevisorns årliga rapport för 2026 – en rapport som förtjänar uppmärksamhet. Riksrevisionen har en central roll i vårt demokratiska system genom sina oberoende granskningar. Vid finansutskottets behandling poängterades särskilt att rapporten ger goda förutsättningar för riksdagen att diskutera de viktiga iakttagelserna, att utkräva ansvar, att upptäcka brister och att förbättra den statliga verksamheten.

För Moderaterna är detta grundläggande. Vi politiker har en skyldighet att säkerställa att varje skattekrona som kommer från människor som går till jobbet, driver företag eller på annat sätt bidrar till vårt gemensamma samhälle används på bästa sätt. Varje krona som används ineffektivt är en krona som inte går till fler poliser, bättre sjukvård eller ett starkare försvar. Staten behöver därför bli bättre på att följa upp resultat, tydliggöra ansvar och säkerställa att fattade beslut får genomslag, för det är bara skattebetalarnas pengar som finns – inga andra.

Vi ser hur omvärldsläget ställer nya krav. Det försämrade säkerhetsläget i Europa med Rysslands fruktansvärda anfallskrig mot Ukraina, behovet av ökad beredskap och stora investeringar i totalförsvaret kräver starka institutioner och en stat som fungerar. Jag vill understryka att Sveriges försvarsförmåga och stödet till Ukraina är helt avgörande för vår säkerhet.

Fru talman! Årets rapport visar att det fortfarande finns betydande utmaningar. Riksrevisionen framför kritik när det gäller bristande transparens och att finanspolitiken inte utformas i enlighet med det nuvarande ramverket. Men det är viktigt att poängtera skillnaden mellan det finanspolitiska ramverket i sin helhet och de förändringar som regeringen slöt en blocköverskridande överenskommelse om och som samtliga riksdagspartier har ställt sig bakom: Nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina ska tillfälligt kunna lånefinansieras.

Fru talman! Moderaterna ser mycket positivt på Riksrevisionens självständiga granskningsarbete. Det är inte något som ligger vid sidan av politiken, utan tvärtom. Det är en förutsättning för att politiska beslut ska fungera i praktiken. I slutändan handlar detta om medborgarna. De ska kunna lita på att staten tar ansvar för deras pengar, för det är så ett samhälle byggs starkt.

Med det anförda yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 3 PÄR GUSTAFSSON (L):

Fru talman! Riksrevisionen har en central uppgift i vår demokrati. Genom att oberoende granska hur statens resurser används och hur statliga verksamheter fungerar bidrar Riksrevisionen till att stärka såväl effektiviteten som förtroendet för våra gemensamma institutioner.

Rapporterna som Riksrevisionen presenterar är viktiga. De ger oss möjlighet att uppmärksamma brister, utkräva ansvar och säkerställa att politiska beslut också får avsedd effekt.

Jag vill därför ta tillfället i akt att åter uppmärksamma kammaren – i alla fall oss som är här – på en av de granskningar som Riksrevisionen gjorde under det gångna året. Den handlar om något så grundläggande som huruvida det stöd som våra skolmyndigheter ger till lärare och skolor faktiskt vilar på vetenskaplig grund.

Fru talman! Svensk skola har ett grundläggande uppdrag: att ge varje barn de kunskaper de behöver för att kunna forma sin framtid. Men i dag lämnar alltför många elever grundskolan utan tillräckliga kunskaper. Var tredje 15-åring når inte grundläggande nivåer i läsförståelse och matematik. Det är ett allvarligt misslyckande för den enskilda eleven, för svensk skola och för vårt samhälle.

Sedan många år tillbaka slår skollagen fast att all verksamhet och utbildning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Undervisningen ska bygga på kunskap om vad som faktiskt fungerar, inte på tillfälliga pedagogiska trender eller personliga övertygelser.

Revisionens granskning visar att Skolverkets och Specialpedagogiska skolmyndighetens stöd till skolorna inte alltid tas fram på ett systematiskt och transparent sätt. Det saknas dessutom metoder för att systematiskt sammanställa den erfarenhet och kunskap som Sveriges lärare har, vilket kanske är det mest uppmärksammade och anmärkningsvärda. Det innebär att myndigheterna riskerar att rekommendera arbetssätt som bygger på subjektiva bedömningar och i värsta fall metoder som faktiskt försämrar elevernas möjligheter att lära sig.

Fru talman! Under lång tid har svensk skola varit föremål för en rad olika pedagogiska idéer och experiment. Alltför ofta har nya metoder introducerats utan tillräckliga kunskaper om vad de faktiskt leder till.

För oss liberaler är det självklart att skolan måste ha ett tydligt fokus på sitt kunskapsuppdrag. Det

innebär att läraren ska få vara lärare och att undervisningen ska bygga på forskning, beprövad erfarenhet och professionell skicklighet.

Men det innebär också att staten behöver ta ett tydligare ansvar. Skolmyndigheterna måste kunna redovisa vilka vetenskapliga belägg som ligger bakom deras rekommendationer. Lärarnas samlade erfarenheter måste tas till vara på ett systematiskt sätt. Metoder som inte fungerar ska inte heller användas i svenska klassrum.

Fru talman! Det finns ingen motsättning mellan att stärka lärarnas professionella frihet och att ställa höga krav på vetenskaplig kvalitet. En lärare som har tillgång till tillförlitlig forskning och välgrundade rekommendationer får bättre förutsättningar att fatta professionella beslut i klassrummet.

Ytterst handlar detta om eleverna. Varje elev har bara en skolgång. De ska inte behöva vara försökskaniner för pedagogiska idéer som saknar vetenskapligt stöd. Därför behöver våra skolmyndigheter leva upp till de krav som vi med rätta ställer på Sveriges lärare.

Detta är en av många viktiga slutsatser som Riksrevisionens granskningar har gett oss under året. Det är ett arbete som förtjänar både vår uppmärksamhet och vår uppskattning.

Med det, fru talman, tackar jag för ordet och yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 5 Ungdomspolitisk skrivelse

Kulturutskottets betänkande 2026/27:KrU2
Ungdomspolitisk skrivelse (skr. 2025/26:283)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 6 En modern personalförsörjning av det civila försvaret

Försvarsutskottets betänkande 2026/27:FöU3
En modern personalförsörjning av det civila försvaret (prop. 2025/26:302)
föredrogs.

Anf. 4 MALIN MALM (S):

Fru talman! Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har tydligt visat att ett lands motståndskraft inte bara avgörs av dess militära förmåga. Den avgörs också av om sjukvården fungerar, om elen finns kvar, om transporter fungerar och om människor vet vilken uppgift de har när samhället ställs inför svåra påfrestningar.

För att Sverige ska kunna försvara sig måste också samhällets grundläggande funktioner fungera. Det är inte en ny insikt: Den 10 december 2015 fattade den S-ledda regeringen ett beslut om att återuppta totalförsvarsplaneringen. Det var ett uppdrag som gick till både civila myndigheter och Försvarsmakten. Planeringen för det civila försvaret återupptogs, och resan mot ett starkare civilförsvar inleddes.

Frontlinjen bärs inte bara upp av soldaterna. Den bärs också upp av sjuksköterskan, omsorgspersonalen och civil teknisk personal. Det är en av beredskapens frontlinjer – de civila krafter som förväntas rycka in i kris och krig. Det är just detta som totalförsvaret handlar om: ett militärt och ett civilt försvar.

Den proposition vi behandlar i dag handlar om personalförsörjningen i det civila försvaret. Den syftar till att säkerställa att rätt personer finns på rätt plats när de behövs som mest och att vi redan i fredstid skapar den struktur som krävs för att samhället ska fungera även under höjd beredskap och i krig. Ett fungerande civilförsvar kräver utbildad, krigsplacerad och övad personal.

Fru talman! Det är människorna som bygger landet vi vill försvara, och det är också människorna som bygger försvaret som ska försvara vårt land. Vårt försvar vilar inte ytterst på teknik eller system utan på folk som tar ansvar och solidariskt bidrar när och där det behövs. Därför är det rimligt att vi nu moderniserar reglerna för det civila försvarets personalförsörjning.

Propositionen tydliggör reglerna för krigsplacering, stärker möjligheten att använda civilplikt och förbättrar förutsättningarna att identifiera kompetenser som är viktiga för totalförsvaret. Den ställer också tydligare krav på att samhällsviktiga verksamheter ska ha planerade och bemannade krigsorganisationer.

I grunden handlar det om att tydliggöra vem som ska göra vad innan krisen är ett faktum. Det stärker samhällets motståndskraft och gör Sverige bättre förberett.

Samtidigt, fru talman, måste vi vara medvetna om att beredskap inte skapas genom enbart lagstiftning. Kommuner, regioner, myndigheter och andra aktörer förväntas bära en stor del av ansvaret för genomförandet. Då måste staten också säkerställa att de har förutsättningar att klara uppgiften.

Beredskap byggs genom människor, utbildning, övning *och* resurser. Arbetet med att stärka totalförsvaret har därför en direkt koppling till kommuners och regioners ekonomiska förutsättningar. Det är statens grundläggande ansvar att säkerställa att kommuner och regioner har förutsättningar att klara sina uppgifter. Därför måste totalförsvaret ha en långsiktigt hållbar finansiering. Det är en grundläggande förutsättning för att kommuner och regioner ska kunna fullgöra sina uppgifter och därmed bidra till att stärka totalförsvaret. Detta har också Socialdemokraterna lyft i sitt särskilda yttrande.

Fru talman! Det svenska försvaret ska vara ett folkförsvar – av svenska folket, för svenska folket. Alla har inte samma uppgift, men alla har ett ansvar. När samhället prövas behöver vi hjälpas åt och bidra med våra kunskaper och förmågor.

Den proposition vi behandlar i dag är ett viktigt steg för att skapa den struktur som krävs för att det ska fungera. Den stärker det civila försvaret, stärker totalförsvaret och stärker därmed också Sveriges säkerhet.

Anf. 5 WILLHELM SUNDMAN (L) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna lyfter i sitt särskilda yttrande och i sitt anförande det behov av ytterligare finansiering till kommuner och regioner som man menar hänger ihop med uppgifterna i reformen. Samtidigt är dock regeringens bedömning att lagändringen inte medför några ökade kostnader.

Därför undrar jag om vi ska tolka Socialdemokraternas särskilda yttrande som att det krävs fler administratörer hos kommuner och regioner för att hantera detta och att det då är en försvarspolitisk prioritering för Socialdemokraterna.

Anf. 6 MALIN MALM (S) replik:

Fru talman! Ledamoten ignorerar det som kommuner och regioner i dag behöver för att se till att vi har ett starkt civilförsvar. Den övning och den planering som behövs kräver också resurser och att vi har den grundläggande luft i systemet som behövs för att totalförsvaret ska fungera.

Det civila försvaret bärs upp av sjuksköterskor, undersköterskor och omsorgspersonal som i dag kämpar väldigt hårt för att vardagen ska gå ihop. Det är statens ansvar att se till att de har grundläggande förutsättningar att leva upp till de krav som lagstiftningen ställer.

Anf. 7 WILLHELM SUNDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret på frågan. Jag vill dock påpeka att jag de senaste sex åren har varit regionråd i Region Örebro län, och jag kan säga att det inte råder någon brist på luft i de administrativa systemen i kommuner och regioner. Det finns definitivt luft där att ta av, om man säger så. Det är inte sjuksköterskor och läkare vi pratar om här, utan detta handlar om de administrativa rutiner som tillkommer med de här lagändringarna. Där finns det definitivt att ta av. Det råder ingen brist på administratörer i Sveriges regioner och kommuner.

Anf. 8 MALIN MALM (S) replik:

Fru talman! Vi har inte en budgetdebatt här, men om vi pratar med sjuksköterskor, läkare och undersköterskor runt om i landet tror jag knappast att de håller med om din beskrivning av att kommuner och regioner i dag har optimala förutsättningar för systemen att fungera – i synnerhet inte under perioder med svåra påfrestningar. Det visar inte minst den enorma insats som vårdpersonalen behövde göra under coronakrisen. De slet stenhårt för att allt skulle gå ihop.

Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! När strömmen slås ut måste någon kunna återställa den. När människor behöver vård måste någon finnas där. När en kommun behöver leda sitt arbete under krig måste det finnas utbildad personal som vet vad den ska göra. Bakom varje fungerande samhällsfunktion finns människor. Därför är personalförsörjningen en grundläggande fråga när vi stärker Sveriges civila försvar.

Jag yrkar bifall till försvarsutskottets förslag i betänkande FöU3.

Fru talman! För oss moderater hör frihet och ansvar ihop. Ett starkt Sverige behöver både militär försvarsförmåga och ett samhälle som fungerar under svåra förhållanden.

Hemma i Haninge är kopplingen tydlig. Med Försvarsmaktens verksamhet på Berga och Muskö är försvaret en påtaglig del av vår kommun. Men det är också där vattnet måste komma ut ur kranen, där äldre ska få sin omsorg och där räddningstjänsten ska kunna rycka ut.

Militärt och civilt försvar måste fungera tillsammans. Stockholms län är ett gott exempel på hur beredskapen ska fungera i tät stadsmiljö, på landsbygden och i skärgården. Länets stora befolkning och beroende av fungerande transporter gör personalplaneringen särskilt viktig. Vi måste veta vilka som ska hålla de nödvändiga verksamheterna i gång, även när vardagens förutsättningar förändras fullständigt.

Fru talman! Med denna proposition blir ansvaret tydligare. Det är bra. Personer som placerats i krigsorganisationer ska registreras hos Plikt- och prövningsverket. Det förbättrar möjligheterna att upptäcka om flera verksamheter räknar med samma person. En människa kan ju inte vara på två ställen samtidigt, hur gärna man än vill. Man behöver veta var man ska vara när det väl händer något. Det handlar mest om sunt förnuft, men det är viktigt att även det kommer i skrift. Vår försvarsplanering måste utgå från sunt förnuft. Sådana frågor behöver också vara lösta innan beredskapen höjs.

Förslagen ger också bättre möjligheter att identifiera människor med den kompetens som totalförsvaret behöver. Och reglerna för säkerhetsprövning av civilpliktiga anpassas till verksamheternas behov.

Här finns också ett viktigt ungdomsperspektiv. Unga som utbildar sig behöver förstå hur deras kunskaper kan bidra till Sveriges totalförsvar och vår beredskap. Det kan handla om ett intresse för teknik, om en utbildning inom vård eller om kunskaper som behövs för transporter och försörjning.

Den här propositionen innebär inte att alla ungdomar ska genomgå civilplikt, men när vi utvecklar personalförsörjningen måste vi också göra totalförsvarets uppgifter begripliga för nästa

generation. Vi vuxna har ett ansvar att förklara vad plikten innebär och vilka möjligheter som finns för att engagera sig.

Jag vill att en ung människa i Haninge, eller någon annanstans i Stockholms län eller i hela Sverige, ska kunna känna: Jag behövs. Mina kunskaper behövs. Jag kan bidra. Jag har en uppgift.

Vi ska möta ungas engagemang med utbildning, tydlighet och förtroende. Att ställa krav på dem innebär också att ge människor förutsättningar att klara dem.

Fru talman! Jag är också riksförbundsordförande för Svenska Lottakåren, och jag vet vilken kraft som finns hos människor som väljer att utbilda sig och ta ansvar för Sveriges beredskap. Jag fick i helgen ta del av en ungdomsutbildning där 30 unga tjejer var på plats. De visade engagemang, styrka och vilja att bidra, och därför gäller det att vi tar hand om dem på ett bra sätt.

De frivilliga försvarsorganisationerna kan också vara en väg in i ett livslångt engagemang för vårt samhälle. Men engagemang måste tas om hand. Den som ställer sin tid till förfogande behöver veta var insatsen behövs. Verksamheter som tar emot frivilliga måste ha planerat för deras uppgifter och kompetens. Därför behöver frivilliga försvarsorganisationer såklart också finnas med i den praktiska planeringen.

Fru talman! Efter riksdagens beslut fortsätter arbetet. En bemanningsplan måste följas upp av utbildning, och utbildning måste följas upp av övning. Och upptäckta brister måste rättas till. Övning är bland det viktigaste man kan göra, och man ska öva tillsammans mellan olika organisationer och på olika nivåer.

För kommuner, regioner, myndigheter och företag måste reglerna gå att omsätta i praktiken. Det måste bli som vi har tänkt oss med det robusta totalförsvar vi behöver, det vill säga att ansvar, resurser och uppgifter hänger ihop. Det gäller hemma hos mig i Haninge, i Stockholms län och i hela Sverige.

Vår motståndskraft byggs av människor som vet vad de ska göra och när de ska göra det och som har förutsättningar att göra det. Med dessa förslag stärker vi grunden för ett civilt försvar som skyddar människors liv, håller samhället igång och bidrar till att försvara vår frihet.

Vi kan i Ukraina verkligen se hur viktigt det är att det civila försvaret stärks och får de förutsättningar det behöver.
(Applåder)

Anf. 10 HANNA GUNNARSSON (V):

Fru talman! Hej till alla er som tittar och lyssnar hemma!

Jag ska hålla mig kort i dagens anförande, dels för att vi är helt överens om propositionen, dels för att vi har en pågående försvarsberedning som jag ska skynda tillbaka till.

Propositionen handlar om personalförsörjning inom det civila försvaret, och det kan man säga mycket om. Vi är överens om propositionen. De förslag som läggs fram är bra och korrekta och gäller saker som vi måste arbeta med. Förslagen handlar till exempel om krigsplaceringar, om att begära in uppgifter om utbildning och kompetens som olika människor har för att de ska kunna göra sitt allra bästa i det civila försvaret och om säkerhetsprövning. De är viktiga och bra saker att gå vidare med i arbetet med att stärka det civila försvaret.

Men jag måste ändå säga några ord om det som inte är med i propositionen. Det civila försvaret är hela samhället. Det finns inga delar av vårt samhälle som inte ingår i det civila försvaret. Det som sker med den här propositionen är viktiga förändringar i det som är toppen av det civila försvaret, som krigsplaceringar, säkerhetsprövningar och planering av övningar. Det som propositionen inte tar upp – logiskt, men ändå – är allt som är botten i det civila försvaret, det vill säga dagens samhälle som måste fortsätta att fungera om vi hamnar i stora kriser eller i värsta fall krig. Det nämns inte här, och det finns anledningar till det. Det är därför att de ligger utspridda i andra delar av det politiska beslutsfattandet som inte bara är försvarspolitik.

Det handlar alltså om att ha en sjukvård med tillräckligt mycket personal som orkar göra sitt jobb även när det blir oerhört svårt och allvarligt. Det handlar om en fungerande infrastruktur här och nu som sedan ska fungera i kris och krig. Det handlar om ett fungerande energisystem, och vidare ska skolor och förskolor kunna hållas igång även under stora kriser och i värsta fall krig. Den personalförsörjningen tas över huvud taget inte upp i propositionen. Vi får inte i de här sammanhangen glömma att om det inte finns något i dag lär det inte poppa upp från någonstans om det blir allvar på riktigt.

Vi tar upp dessa frågor i vårt särskilda yttrande till betänkandet. Vi lyfter fram brist på resurser och hela välfärdens stora brist på personal. Bristerna finns redan i dag i sjukvården och i infrastrukturen, och de kommer att finnas även i allvarliga lägen. Då kommer personalgruppen att vara ännu mindre än i dag i dessa verksamheter. Det nämns inte här – jag tycker att det är viktigt att nämna i sammanhanget – men det vi inte har i dag kommer vi inte att ha kris eller i värsta fall krig.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 11 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! När det gäller en modern personalförsörjning av det civila försvaret är vi överens om stora stycken, liksom vi var i den förra försvarsdebatten, om det militära försvaret.

Det civila försvaret bygger vi tillsammans. Det måste finnas tillräckligt med människor och kompetens för att hålla igång samhället i kris och krig. Att det militära försvaret fungerar fullt ut bygger på att vi har ett fungerande civilt försvar.

Många är bilderna och berättelserna från Ukraina som vi får ta del av. Det är viktiga och för oss många gånger ofattbara vittnesberättelser om hur just livet i

det civila samhället fortgår, trots att de utsätts för orättfärdiga och hårda militära angrepp. Vardagen ska fungera så normalt som möjligt. Då behövs människor och kompetens för att hålla igång samhället.

För ungefär ett år sedan såg jag, på en beredskapskonferens i mitt hemlän Uppsala, en bild från Ukraina. Ett flerfamiljshus var sönderbombat. Men på gatan kontrollerade man att parkeringsavgiften var betald för de parkerade bilarna, och i ett gathörn stod några ungdomar och inväntade en kompis för att de sedan skulle gå på kafé.

Bara det kan kännas märkligt för oss. Landet befinner sig i krig, och man bryr sig om några felparkerade bilar eller planerar ett kafébesök. Men det är precis vad det handlar om. Vardagen är så normal som möjligt när det går, och de saker som ska göras görs. Och för att det ska gå måste det civila samhället fungera.

Personalförsörjningen behöver omfatta kommuner, regioner, myndigheter, näringsliv, civilsamhälle och frivilliga försvarsorganisationer.

Fru talman! Centerpartiet betonar att just kommuner och regioner har en central roll i det civila försvaret. När staten ställer högre krav måste ansvar, styrning och ekonomiska resurser vara tydliga och tillräckliga.

Civilplikten vill Centerpartiet utöka stegvis. Minst 3 000 personer per år ska kunna grundutbildas från 2032. Vi vill särskilt lyfta fram behovet av civilplikt inom utvalda sektorer som räddningstjänst, elförsörjning och andra samhällsviktiga verksamheter. Utbildning och placering bör så långt som möjligt ske nära den plats där personen ska verka.

Fru talman! De frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet bidrar med lokal kännedom, folkförankring och personalresurser. Det är viktigt att frivilliga kommer in tidigt och systematiskt i planering, utbildning och övning. Uppdragen behöver vara tydliga, det behövs bättre möjligheter att öva och avtal bör finnas som gör det möjligt att använda de frivilligas kompetens vid kriser.

Näringslivet är också en viktig del av det civila försvaret. Centerpartiet vill stärka näringslivets roll genom försörjningsberedskapsavtal med tydlighet om vilka uppgifter och roller krigsplacerad personal ska ha vid höjd beredskap.

Fru talman! Jag tycker att Alexandra Anstrell lyfte fram en viktig fråga om ungdomar i denna del. Jag kan följa upp det med att säga att Centerpartiet vill att alla över 16 år ska få utbildning i hemberedskap, genom en långsiktig folkbildningssatsning. Vi ser gärna nationella övningar där offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle deltar tillsammans.

Till sist: Om vi ska ha något civilt försvar över huvud taget är livsmedelsförsörjningen en av de viktigaste sakerna. En av Centerpartiets mest centrala frågor är att vi ska öka självförsörjningsgraden och stärka svensk matproduktion. Vi bör ha beredskapslager, lokal försörjningsgrad och försörjningsförmåga i hela landet. Våra lantbruk är en viktig resurs, inte minst med tanke på behovet av beredskapslager av exempelvis bränsle.

Fru talman! Sammanfattningsvis vill Centerpartiet bygga ett civilt försvar som är lokalt förankrat, finansierat och övat. Hela samhället ska bidra, och mat, energi, läkemedel, transporter och kommunikation ska fungera i såväl kris som krig.

Anf. 12 WILLHELM SUNDMAN (L):

Fru talman! När ett krig bryter ut tar vardagen inte semester. Det blir tvärtom ännu viktigare att samhällets grundläggande funktioner fungerar. Se bara på Ukraina, där livet trots Rysslands fruktansvärda anfallskrig måste fortsätta. Den som håller vården, elförsörjningen och livsmedelskedjan igång bidrar till landets försvar utan att själv hålla i vapen.

Oavsett om det är krig eller inte måste nämligen ett sjukhus kunna ta emot skadade, dricksvatten kunna nå fram och elnät kunna repareras. Bakom varje uppgift finns människor vars kompetens inte snabbt går att ersätta. Det är den verklighet som lagförslaget i betänkandet ska hjälpa oss att möta. Vi behöver veta vilken kompetens som finns, var den behövs och vilka personer som olika verksamheter räknar med.

För Liberalerna handlar ett starkt civilt försvar ytterst om människors frihet och att kunna behålla den.

Med förslaget blir berörda myndigheter, kommuner, regioner och andra bemanningsansvariga skyldiga att registrera personal som placerats i deras krigsorganisation med stöd av anställning eller avtal. Det minskar risken för att flera verksamheter räknar med att samma person ska dyka upp när konflikten upptäcks.

Man kan absolut fråga sig varför planeringen av Sveriges krigsorganisation ibland tyckts utgå från samma princip som när det gäller Schrödingers katt, att en person kan vara på två ställen samtidigt. Men det viktiga är att personerna finns där de behövs när det blir aktuellt. Nu får vi bättre möjlighet att upptäcka sådana konflikter. Registreringen löser såklart inte konkurrensen om personal och kompetens, men den synliggör problemet i fredstid.

Fru talman! Liberalerna står för att försvaret ska bygga på både frivillighet och plikt och på stark samverkan med näringslivet. Företagens kompetens och människors vilja att bidra måste tas tillvara. Men när staten ställer långtgående krav på en människa måste den också ställa krav på sig själv. Uppgiften ska vara genomtänkt, och kompetensen ska användas väl. Rättssäkerhet och respekt för den personliga integriteten måste prägla arbetet.

Det är såklart välkommet att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet står bakom regeringens förslag, men deras särskilda yttranden förtjänar ändå att bemötas. Socialdemokraterna betonar att det ska finnas full kostnadstäckning för nya uppgifter som åläggs kommuner och regioner. Det är inget konstigt i sig. Men regeringen har bedömt att lagförslaget inte kommer att leda till ökade kostnader

för just kommuner och regioner. Det invänder SKR mot, vilket i och för sig är ganska förutsägbart.

Socialdemokraterna får gärna konkretisera vilka merkostnader de ser kommer att åläggas kommuner och regioner. Regeringens resonemang är att bemanningen redan behöver planeras och dokumenteras och att själva registreringen är ett begränsat tillkommande moment. Det är den bedömningen vi behöver diskutera, inte ett allmänt behov av mer resurser.

Det leder oss in på Vänsterpartiets yttrande. De har betonat att en väl fungerande välfärd i fredstid är grunden för en bra beredskap. Det tror jag inte att någon säger emot. Liberalerna håller med om att vi ska ha en välfärd som fungerar. Däremot kan man invända mot att propositionen kritiseras för att den inte löser välfärdens stora problem med finansiering och resurser.

Reformen blir inte mindre nödvändig bara för att den inte löser alla problem samtidigt. Och beskrivningar av välfärdens resursbehov ger inga konkreta svar på hur man ska lösa personalbehov och målkonflikter.

Utifrån min bakgrund som regionpolitiker vet jag hur avgörande just personalens kompetens är, speciellt inom sjukvården. Där finns det alltid målkonflikter. Pengar kan såklart finansiera utbildning och rekrytering, men pengar gör inte en sjuksköterska tillgänglig på två ställen samtidigt. Det är självklart inte ett argument mot resurser, utan det är ett argument för att resurser ska fördelas med planering, ansvar och prioritering. På ett sjukhus behöver man både finansiering och vetskap om vilken personal som kommer att finnas på plats när en konflikt bryter ut.

Fru talman! Vi liberaler vill att Sverige ska kunna försvaras både med en stark militär styrka och med ett uthålligt civilförsvar och civilsamhälle. Då måste människors kompetens tas på allvar och beredskapsplaner hålla när de prövas. Vi ska inte nöja oss med att bara ha planerat för att samhället ska fungera, utan vi ska se till att det finns människor som kan få det att fungera. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 7 En mer enhetlig reglering av tillsyn och kontroll på miljöbalkens område

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2026/27:MJU4
En mer enhetlig reglering av tillsyn och kontroll på miljöbalkens område (prop. 2025/26:305)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Riksrevisionens rapport om handläggning av ärenden där den enskilde inte behärskar svenska

Konstitutionsutskottets betänkande 2026/27:KU12
Riksrevisionens rapport om handläggning av ärenden där den enskilde inte behärskar svenska (skr. 2025/26:280)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 9 Några frågor om ledamöternas ersättningar och om trygghetsskapande åtgärder

Konstitutionsutskottets betänkande 2026/27:KU13
Några frågor om ledamöternas ersättningar och om trygghetsskapande åtgärder (framst. 2025/26:RS6)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 10 Riksrevisionens rapport om infiltration i staten

Justitieutskottets betänkande 2026/27:JuU5
Riksrevisionens rapport om infiltration i staten (skr. 2025/26:273)
föredrogs.

Anf. 13 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! I dag debatterar vi Riksrevisionens granskning av hur Försvarets materielverk, Kammarkollegiet och Kriminalvården skyddar sig mot infiltration. Riksrevisionens bedömning är rak: Arbetet är som helhet inte effektivt vare sig när det gäller att förebygga eller när det gäller att upptäcka.

Det kan ju låta torrt, det här. Vad handlar det om egentligen? Jo, det handlar om att kriminella nätverk och främmande makt försöker få in folk på statens insida. Förra veckan var jag med på en konferens organiserad av Sverige mot organiserad brottslighet, SMOB. Där pratade bland annat Institutet mot mutor, och man beskrev hur de kriminella riktar in sig på makten i de små besluten. Det är sällan generaldirektören de är ute efter, utan det kan vara bygglovshandläggaren, en medarbetare på domstolen eller den som har hand om alkoholtillstånden. Ett enda litet beslut på rätt skrivbord kan vara värt väldigt mycket pengar.

Jag vill börja med det som är bra. Regeringen har en handlingsplan mot korruption och otillåten

påverkan. Man har tillsatt utredningar om bakgrundskontroller och personalsäkerhet, vilket är bra. Riksrevisionen konstaterar dessutom att personalen i grunden är stabil och att de allra flesta som jobbar i staten gör ett hederligt jobb varje dag. Regeringen håller också med om att arbetet inte är tillräckligt effektivt.

Vad är det då för brister som Riksrevisionen ser? Jo, man lyfter bland annat brister i Kriminalvården, den myndighet som står närmast den organiserade brottsligheten. Där saknas en skyddsvärdesanalys, omkring 400 anställda har löneutmätning och ungefär var tredje säkerhetsklassad medarbetare har aldrig fått frågor om sin privatekonomi eller om hot och påtryckningar. Samtidigt ska Kriminalvården växa snabbare än någonsin. Bygger man ut i rekordfart måste grunden hålla, annars blir det fel.

På konferensen berättade också Migrationsverket och Tullverket vad som fungerar hos dem. De pratade mycket om ledarskapet – om chefer som pratar öppet om problembilden och som har tid för sina medarbetare – och om att det är naturligt att säga till när något känns fel eller udda. Det är också där Riksrevisionen hittar bristerna: På Kammarkollegiet känner nästan fyra av tio inte till rutinerna mot infiltration, och på Kriminalvården är många osäkra på hur visselblåsningen fungerar. Till detta kommer den upphandlade personalen, som säkerhetsprövas av sin egen arbetsgivare. Det är som att låta varje lag ha sin egen domare.

Fru talman! Vi socialdemokrater står bakom utskottets förslag, men en skrivelse i arkivet gör inte staten säkrare. Därför vill jag skicka med tre saker till kommande regering: Styr hårdare, följ upp att myndigheterna gör jobbet och ge Kriminalvården förutsättningar att växa utan att tumma på säkerheten! Det handlar om prioritering och styrning, och det handlar om att alla som möter staten ska kunna lita på att den inte går att köpa – inte i de stora besluten och inte i de små.
(Applåder)

Anf. 14 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Fru talman! Riksrevisionens granskning av infiltration i staten bekräftar det vi på ett övergripande plan redan visste, nämligen att detta är ett stort och allvarligt problem.

Som föregående talare nämnde har regeringen inlett insatser på strategisk nivå, men Riksrevisionens granskning visar att det finns brister i hur flera myndigheter i praktiken skyddar sig. Det konstateras att det finns återkommande brister i styrning, uppföljning och genomslag i verksamheten. Det grundläggande är att förebygga att olämpliga personer rekryteras från första början.

De brister som Riksrevisionen nu har identifierat behöver givetvis åtgärdas, fru talman, men riksdagen bör också vara ett föredöme. Riksrevisionens granskning gäller de statliga myndigheterna Kriminalvården, Kammarkollegiet och Försvarets materielverk, men det finns skäl att ställa sig frågan: Vad är det egentligen för människor som efter det senaste valet sitter här i Sveriges riksdag? Vilka intressen företräder de? Var ligger deras lojalitet?

Vi ska naturligtvis tycka olika; det är själva syftet med demokratin. Vi ska argumentera, debattera och strida om vilken politik som är bäst för Sverige. Men varje riksdagsledamot ska ha sin odelade lojalitet hos det svenska folket, vara hederlig och omdömesgill.

Varje politiskt parti måste ta ansvar för att deras kandidater lever upp till dessa krav. Det ansvaret brast uppenbarligen i det gångna valet, och inför nästa val bör väljarnas dom bli hård. Sverige förtjänar en bättre riksdag, och Sverige förtjänar en riksdag som är ett föredöme för myndigheterna. Precis som myndigheterna behöver de politiska partierna ta infiltrationen på större allvar.

Fru talman! Sverige har haft en förvaltning och politisk kultur som vilar på tillit. Det är i grunden en tillgång och något vi har all anledning att vara stolta över. Men om medborgarna får anledning att tvivla på statens tillförlitlighet förloras den tilliten, och det är högst skadligt. Därför är det så angeläget med ytterligare kontrollåtgärder. I en tid då främmande makt, organiserad brottslighet och andra aktörer systematiskt söker vägar in i våra institutioner måste vi ta detta på största allvar.
(Applåder)

I detta anförande instämde Olle Olson (M).

Anf. 15 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Riksrevisionens granskning gällande infiltration och otillåten påverkan på olika sätt är oerhört välkommen. Den har föregåtts av återkommande rapportering om en kraftfull ökning av antalet försök eller konstaterade infiltrationsincidenter i bland annat Kriminalvården, som sorterar under justitieutskottet. Bara under 2023 såg man 144 fall av infiltration.

Vad är då infiltration, vilket alltså är granskningens fokus? Jo, det är när anställda på olika sätt smyger in budskap och brev eller för ut meddelanden från intagna kriminella på häkten och fängelser till andra kriminella utanför murarna. Det är kriminalvårdspersonal som utsätts för trakasserier, påtryckningar eller hot – men även för mutor – för att vara med och hjälpa de kriminella i deras planering. Trots att de blivit åtalade och dömda och avtjänar sitt straff vill flera fortsätta att styra den kriminella verksamheten från Kumlaanstalten eller andra fängelser. Det är förstås helt oacceptabelt.

Riksrevisionen ger inga direkta rekommendationer till regeringen, för regeringen beslöt senast förra året om en viktig förordningsförändring som möjliggör för Kriminalvården, Domstolsverket och Ekobrottsmyndigheten att begära utdrag ur misstankeregistret och belastningsregistret. Men det är tyvärr ingen garanti, fru talman. Det viktigaste arbetet sker och måste ske inom de granskade myndigheterna.

Kriminalvården har en egen underrättelseenhet i myndigheten. Det är ytterst dess ansvar att upptäcka otillåten påverkan och infiltration samt att förhindra att sådan över huvud taget kan förekomma genom att skärpa och upprätthålla rutiner och göra regelverket känt. Man ska inte som kollega bara titta bort, utan man måste kunna larma uppåt i systemet. De olämpliga personerna ska inte få sätta sin fot vare sig på häktena eller inom Kriminalvårdens väggar.

Men detta är tyvärr inte bara ett problem för Kriminalvården. De senaste fyra fem åren har vi sett hur advokater bryter mot yppandeförbud och förmedlar information till kriminella klienter när det är otillåtet. Det har lett till att advokater uteslutits, vilket är den yttersta sanktionen från Advokatsamfundet.

Något som också är oerhört graverande och allvarligt är att domstolsanställda åtar sig uppdrag å kriminellas vägnar. Det kan bero på allt från ekonomiska mutor till påtryckningar – de kriminella kanske känner personens släktingar. Men det kan också röra sig om kärleksrelationer, vilket tyvärr har visat sig vara återkommande i de här situationerna. En kriminalvårdare kan bli kär i någon intagen och börja leverera information på grund av det, det vill säga inte på grund av hot eller ekonomiska motiv.

Allt detta är skadligt för rättsväsendet. Allmänheten har rätt att kräva att rättsväsendet fungerar och ska kunna känna tillit. Ytterst handlar det om vår demokrati. Därför är den här granskningen viktig. Det är viktigt att riksdagen, utskottet och regeringen så småningom följer upp arbetet. Liberalerna ställer sig bakom justitieutskottets förslag till beslut: att skrivelsen ska läggas till handlingarna. Jag yrkar bifall till förslaget.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2026/27:SfU5
Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden (skr. 2025/26:281)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2026/27:SfU6
Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd (skr. 2025/26:284)
föredrogs.

Anf. 16 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Riksrevisionen har granskat Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd. Granskningen visar att detta arbete inte har varit effektivt. Brister i arbetet riskerar att öka arbetskraftsexploateringen och den osunda konkurrensen. Sammantaget leder detta också till mer arbetslivskriminalitet.

Bland annat framhålls att arbetstillstånd har beviljats hos arbetsgivare som tidigare bedömts som oseriösa, utan att någon fördjupad utredning gjorts vid nya ansökningar. Vi socialdemokrater har länge påtalat denna brist. Vi hävdar att en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning tillsammans med arbetsmarknadens parter väsentligen skulle minska detta missbruk.

Vi noterar också att den hemställan som Migrationsverket skickade till Justitiedepartementet i juni 2025 om lagändringar i syfte att stärka verkets kontrollverksamhet än så länge inte har lett till någon konkret åtgärd när det gäller hur länge den oseriösa arbetsgivaren ligger kvar i systemet. Den passiviteten förtjänar kritik i ljuset av hur mycket annan migrationspolitik och liknande styrning som levererades under den här perioden. Detta borde ha åtgärdats, eftersom det kom från en myndighet som en hemställan.

Det här visar sammantaget att vi socialdemokrater har en modell som skulle vara bättre för att hantera de här frågorna, nämligen en myndighetsbaserad och behovsprövad arbetskraftsinvandring. Skälet till att vi vill införa denna modell är att vi vill förebygga att allt det som beskrivs i rapporten uppkommer. Väldigt många av de åtgärder som vidtas från regeringens sida har i stället handlat om att straffa dem som gör fel, men det visar sig att även det arbetet brister.

Med en myndighetsbaserad och behovsprövad arbetskraftsinvandring, där de fackliga parterna och arbetsgivarparten är delaktiga på ett mer framträdande sätt, skulle man kunna stoppa det här redan vid gränsen. Då får vi inte en situation där vi behöver straffa de här arbetsgivarna i efterhand och där människor blir utsatta för exploatering.

Rapporten välkomnas såklart, men det är en beklämmande bild som visas upp. Vi tycker att det borde ha vidtagits ytterligare åtgärder för att förebygga detta. Framför allt är rapporten en bekräftelse på att den modell som vi socialdemokrater driver på för är rätt väg att gå.
(Applåder)

Anf. 17 MAGNUS RESARE (M):

Fru talman! Detta är såklart en viktig rapport. Jag tycker om riksrevisionsrapporter. De är bra på att belysa problem som förekommer i svenska myndigheter och som man behöver ta tag i och åtgärda. Det här är inget undantag. Rapporten sätter fingret på några problem som jag hörde talas om och upplevde

under den gångna mandatperioden och som jag vet att regeringen har arbetat hårt med att stävja.

Jag var på Migrationsverket för ett par år sedan och fick till mig hur en av landets största hamburgerrestaurangkedjor hade blivit utsatt för attacker, eller vad det ska kallas, av personer som fyllt i att de skulle få anställning inom kedjan. Kedjan bedömdes vara seriös, vilket den också är. När man efter två år ska kontrollera att allting har funkat bra för den arbetstagare som kommit hit är de väldigt frågande på huvudkontoret, eftersom de inte har någon sådan anställd. Det visar sig att personen i fråga bara har gått in och fyllt i blanketterna och fuskat sig till ett arbetstillstånd. Sedan vet man inte vad som har hänt med människan, som har varit här under ett par år och kunnat resa fritt i Europa. Man vet inte om den har begått brott eller levt på andra märkliga eller dåliga sätt. Det är uppenbart att det har skett ett väldigt missbruk i de här systemen.

Rapporten sätter fingret på att det har varit för dåliga kontroller och granskningar av dem som kommer hit. Det är inte positivt om människor kommer hit för att jobba men inte arbetar utan missbrukar våra system. Det finns risk för exploatering av människor och för att människor kommer hit i helt andra syften än att gå till jobbet.

Jag tycker därför att det är bra att regeringen arbetade med arbetskraftsinvandringsfrågan under hela den gångna mandatperioden. Vi har gått från att ha starkt fokus på lågkvalificerad arbetskraft till att nu få hit mer högkvalificerad arbetskraft. Det kommer i sig, tror jag, att minska risken för den här typen av fusk; den typ av arbetsgivare som ger tillstånd till högkvalificerad arbetskraft kanske är mindre benägen att fuska med tillstånden och upprätta skenanställningar eller vad det nu kan vara som utmanar den svenska arbetsmarknaden.

Det är uppenbart att regeringen har tagit tag i den här frågan. Jag hade i september möte med Migrationsverkets arbetstillståndsenhet i Göteborg. Vi pratade om bekymret med arbetsgivare som bedöms vara oseriösa och hur man arbetar vidare med dem. De berättade då att man har tagit tag i det här, så att man nu har bra kontroll på vilka arbetsgivare i landet som bedöms vara oseriösa och att man snabbt kan neka dem att ta hit fler arbetstagare.

Vi pratade också om det faktum att en arbetsgivare som någon gång bedömts vara oseriös rimligtvis måste få chansen att visa att han har bättrat sig och att personen eller företaget nu kan erbjuda sjysta anställningar där det inte finns en massa problem eller risk för missbruk. Det är klart att vissa arbetsgivare under resten av sitt liv kommer att vara olämpliga att ta hit folk, till exempel om de exploaterat människor på ett sätt som inte går att tolerera. Men det kommer också att finnas många arbetsgivare med någon mindre brist som man behöver få chansen att komma till rätta med.

Jag fick goda svar från Migrationsverket och upplevde att man verkligen har tagit tag i och börjat arbeta med den här frågan för att få ordning på den svenska migrationssituationen.

Regeringen tog emot rapporten och har varit tydlig med att de aktivt arbetar vidare med frågan. Jag tror att vi i den här kammaren behöver ha en bred samverkan under den kommande mandatperioden, oavsett vilken regering som tillträder, och fortsätta att arbeta med de här frågorna.

Det är viktigt för oss i Sverige att arbetsmarknaden är rättssäker och att människor som söker arbetstillstånd inte kommer hit av andra skäl än att jobba, för det ska inte missbrukas. När vi har behov av arbetstagare i det här landet ska systemen inte flödas över av människor som tror att det är en genväg in för att kanske begå brott eller leva utanför samhället på annat sätt.

Fru talman! Vi lägger rapporten till handlingarna.
(Applåder)

Anf. 18 JESSICA STEGRUD (SD):

Fru talman! I dag har vi en dragning om Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd.

Jag tänker börja med en berättelse från verkligheten, fru talman. Jag åker av förklarliga skäl mycket taxi i tjänsten, och jag har för vana att fråga i stort sett alla taxichaufförer hur tillståndet i taxibranschen är just nu. Jag tycker att frågan är intressant ur många aspekter. Taxibranschen är konjunkturkänslig och väldigt konkurrensutsatt, och jag upplever att de allra flesta som jobbar där har någon form av invandrarbakgrund.

Taxichaufförer möter många sorters människor och får se olika sidor av vårt land i dag, och de svar jag får ser jag som en temperaturmätare för allt från hur ekonomin ser ut just nu till hur vårt land fungerar eller inte fungerar.

Det senaste året har jag haft många intressanta diskussioner om allt från islams utbredning i Sverige till det val som vi precis har genomfört. Störst intryck gjorde nog diskussionen med en andra generationens invandrare från Irak som, när han fick reda på att jag var politiker, utbrast: ”Du måste göra något åt taxibranschen!”

När jag frågade vad han tänkte på svarade han att det har blivit nästan omöjligt att försörja sig. Han jobbar ofta tolvtimmarspass, ibland upp till sex dagar i veckan. Han har tre barn att försörja, men marginalerna har blivit otroligt små. Man konkurrerar inte bara med Uber och Bolt och så vidare utan också med arbetskraftsinvandrare från tredjeland. Han nämnde framför allt taxichaufförer från Pakistan.

Jag frågade vad problemet med det är – vi införde ju ett lönegolv för några år sedan, som dessutom har höjts nu. Han svarade att det inte spelar någon roll. Oseriösa arbetsgivare registrerar ett stort antal bilar, förmodligen alltför många för hela branschen utifrån vad som är rimligt. På papperet har förarna en lön på kanske 34 000–35 000 i månaden, men sedan får de betala tillbaka till arbetsgivaren. Dessutom bor de

kanske tio personer i andra, tredje eller fjärde hand i en tvåa i Rosengård.

Han sa: ”Jessica! Ni måste göra något åt det här. Det fungerar inte för oss som redan är här.”

Man kan undra varför tar jag upp just denna anekdot, för det är ju just anekdotisk bevisföring. Jag gör det därför att det sätter fingret på de problem som vi har i dag. Vi har en arbetskraftsinvandring från tredjeland som har varit alldeles för dåligt reglerad. Nu har vi gjort mycket på det här området. Vi har infört ett lönegolv och har en hel del krav när det handlar om anhöriginvandring och så vidare, men problemen kvarstår.

Fru talman! Man får komma ihåg att rätten att resa till Sverige, arbeta här och bygga en framtid i vårt land är något som har ett mycket stort värde för människor över hela världen, vilket är fullt förståeligt. Ett arbetstillstånd kan innebära en möjlighet att försörja sig, förbättra sin tillvaro och, under vissa förutsättningar, ta hit sin familj och åtnjuta välfärd och en trygghet som man kanske inte skulle haft annars. På några års sikt kan det också öppna vägen till permanent uppehållstillstånd och slutligen svenskt medborgarskap.

Just detta faktum öppnar såklart upp en marknad för oseriösa arbetsgivare – en marknad där människor betalar för anställningar och arbetstillstånd och riskerar att utsättas för arbetslivsexploatering och – i de allvarligaste fallen – människohandel. Det göder skuggsamhället och gör det i praktiken omöjligt att verka lagligt i vissa branscher. Taxibranschen är bara ett exempel.

Just därför måste den här typen av tillstånd tas på största allvar. Vi måste kunna säkerställa att arbetet faktiskt finns, att arbetsgivaren är seriös, att lönen betalas ut och att de villkor som ligger till grund för beslutet också gäller i verkligheten, för när staten beviljar ett arbetstillstånd fattar den samtidigt ett beslut om vem som får vistas i och arbeta i vårt land.

Fru talman! En reglerad migration kräver att vi har kontroll över vilka som kommer till Sverige och vilka grunder de kommer på samt att förutsättningarna för deras tillstånd fortfarande är uppfyllda. Det handlar om vårt lands möjligheter att bestämma över sin egen utveckling och värna vår arbetsmarknad och våra gemensamma resurser och om förtroendet för våra myndigheter. Det handlar också om att skydda människor från att utnyttjas.

För att vi ska förstå hur vi hamnat i den här situationen vill jag prata lite kort om det politiska ansvaret.

År 2008 öppnade den moderatledda alliansregeringen i samarbete med Miljöpartiet upp för arbetskraftsinvandring. Den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen avskaffades. Arbetsgivarens bedömning skulle styra rekryteringsbehovet, även i yrken där det redan fanns arbetskraft i Sverige.

Socialdemokraterna, som hade makten i åtta år, behöll denna grundmodell. De gjorde vissa skärpningar, i ärlighetens namn, bland annat krav på anställningsavtal och försörjningskrav för medföljande familj. Åtgärderna infördes 2022 – man kan tycka att det borde ha varit självklart redan från början. Den grundläggande ordningen bestod. Först under sitt sista regeringsår tillsatte de en utredning om en behovsprövad arbetskraftsinvandring, men det infördes inte under deras regeringstid. Åtgärder vidtogs, men de räckte inte för att komma till rätta med problemen.

Fru talman! Jag ska avrunda med att säga varför vi har ett annat problem med det här. Just den arbetskraftsinvandring som vi ser från tredje världen är allt som oftast lågkvalificerad. Samtidigt har vi en arbetsmarknad i Sverige med en halv miljon arbetslösa, varav många inte klarar kraven för svensk arbetsmarknad i dag. Först och främst är det lågkvalificerad arbetskraft som inte finner någon matchning på arbetsmarknaden. Att då fylla på med lågkvalificerad arbetskraftsinvandring från tredje världen är inte receptet för ett framgångsrikt land och en fungerande arbetsmarknad i Sverige.

Det har stramats upp, och mycket har gjorts även under den här mandatperioden. Vi är garanten för att det blir ordning och reda i svensk migrationspolitik, och det kommer vi att fortsätta att vara de kommande åren, oavsett regering.

Jag välkomnar rapporten och tar för givet att man kommer att driva igenom åtgärderna, som behövs för att få ordning på de problem som återstår.

Anf. 19 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, ledamoten Stegrud!

Det är intressant att taxibranschen tas upp här. Vi har ju läst att Tobias Andersson, som är partikamrat till Jessica Stegrud, åker mycket taxi i sin tjänsteutövning i riksdagen. Han är tydlig med att han åker med Uber eller Bolt. Där finns inga kollektivavtal, utan det handlar om precis de grupper som Jessica Stegrud pekar på med hela handen. Hon säger att de kommer från tredje världen, att de utnyttjas och att de kör till löner som leder till låga priser, vilket slår sönder den svenska taxibranschen.

Nu ser vi att ytterligare företag är på väg till Sverige. Tydligen ska någon miljardär i Vietnam etablera en hiskelig massa taxibilar här. Sannolikheten för att det tecknas kollektivavtal är ganska låg, och risken är att vi hamnar i en Teslaliknande situation. I den stod för övrigt nämnda Andersson på Teslas sida och tyckte att kollektivavtal inte skulle tecknas.

Min fråga till ledamoten Stegrud är: Hur ser ledamoten Stegrud på att man åker med Bolt och Uber, som slår sönder taxibranschen på det sätt som ledamoten Stegrud här beskrev?

Anf. 20 JESSICA STEGRUD (SD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Nu är ju inte det det främsta skälet till att taximarknaden ser ut som den gör. De seriösa

taxiförarna har ju den här konkurrensen från tredjeland, som jobbar under helt orimliga villkor. Så borde det inte vara. Vi har ju höjt gränsen med lönegolvet, vilket verkligen är ett steg framåt. Hade Socialdemokraternas modell fått gälla hade det sett ännu värre ut.

Jag tycker att man ska gynna de seriösa taxibolagen. Det ska inte gå att fuska sig till arbetstillstånd när man kommer hit. Det ska bort. De oseriösa taxibolagen måste rensas bort från marknaden. Kontrollerna måste bli mycket bättre. Där är vi helt överens.

När det gäller gigekonomin eller vad vi nu ska kalla det är jag inte insatt i den frågan, men jag tror att vi går under EU-lagstiftning. Min fasta övertygelse är att Sverige är ett land som över huvud taget inte behöver taxichaufförer från Pakistan, Indien eller Bangladesh. Vi har, precis som jag nämnde, en arbetsmarknad med hundratusentals med låg utbildning som står långt från arbetsmarknaden.

Det kan vara ett första steg in på arbetsmarknaden att börja jobba som taxichaufför i Sverige när man redan är här, när man har uppehållstillstånd eller till och med är född här och har medborgarskap. Det tycker vi är den viktigaste reformen att ta med sig.

Anf. 21 OLA MÖLLER (S) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte får något svar på varför ledande sverigedemokrater då åker med just de förare som ledamoten Stegrud pekar på, så vi går väl vidare.

På tal om lagstiftning för EU undrar jag över det EU-direktiv som heter single permit och den lagrådsremiss som regeringen – och även Sverigedemokraterna, utgår jag från – stod bakom. Det handlar om att man som arbetskraftsinvandrare från tredjeland ska kunna komma in i Sverige och redan då byta arbete, direkt när man har kommit in på svensk arbetsmarknad, bara via en anmälan till Migrationsverket. Givet de enormt bristande kontroller som Riksrevisionens rapport har visat på undrar jag hur Sverigedemokraterna kan ställa upp på att man från dag ett när man har kommit in i Sverige ska kunna byta arbetsgivare.

Det här direktivet möjliggör karenstider och också längre granskningstider – 45 dagars granskningstid och 90 dagar tror jag att det är, nej, nio månader innan man får byta arbetsgivare första gången. Menar ledamoten Stegrud att den sverigedemokratiska positionen är att det är en rimlig väg att gå att man som arbetskraftsinvandrare från dag ett ska kunna byta arbetsgivare endast via en anmälan till Migrationsverket, givet det som kommer fram i Riksrevisionens granskning? Det kommer ju att innebära att det viktiga är att man tar sig in i Sverige. Det är uppenbarligen ganska enkelt, enligt Riksrevisionens rapport, om man bara vet hur man ska göra. Och sedan ska man direkt kunna byta arbete. Det om något kommer ju att slå sönder allt det som ledamoten Stegrud står här och talar sig varm för.

Min fråga är: Kommer Sverigedemokraterna att vidhålla den position man har haft hittills i fråga om singel permit-direktivet, eller kommer Sverigedemokraterna att ställa upp på det som vi socialdemokrater driver, det vill säga att vi ska utnyttja de karenstider som finns i direktivet?

Anf. 22 JESSICA STEGRUD (SD) replik:

Fru talman! Jag kan göra en lång lista på socialdemokratiska företrädare som tar både Uber och Bolt runt om i landet, så det blir lite tramsigt om jag ska stå här och förklara varför en sverigedemokratisk företrädare väljer att göra det. Det får han helt enkelt svara på själv.

När det gäller single permit är det ett EU-direktiv, som faktiskt redan skulle ha varit infört. Det finns en anledning till att det inte är det, och det är att just Sverigedemokraterna har försökt dra ut på det. Det är helt sant. Vi tycker också att det är orimligt med den ordning som är. Det är förvisso ett EU-direktiv, men vi tycker att det ska finnas spärrar. Vi kan faktiskt införa spärrar i den svenska lagstiftningen trots att det i grunden är ett EU-direktiv som vi behöver följa.

Socialdemokraterna har en stor förkärlek för EU. När jag satt i EU-parlamentet röstade man igenom reform efter reform, allt som flyttar makten ned till Bryssel, så att man nu står här och klagar på ett direktiv som vi i slutänden måste implementera är faktiskt ganska fascinerande.

Jag ska ändå ge ledamoten en inblick: Vi är i den här frågan faktiskt lite mer överens med just er socialdemokrater än med den förra Tidöregeringen. Men, som ledamoten vet, i ett samarbete behöver man ibland – eller väldigt ofta – kompromissa.

Det är väl också därför vi inte ser någon ny regering på plats. Ledamotens parti lyckas ju inte samla det så kallade vinnande laget, så det här framstår som en ganska liten schism i förhållande till mycket annat.

Anf. 23 JENNIFER MERELAID HANKINS (V):

Fru talman! En väl fungerande arbetskraftsinvandring kan tillföra mycket till den enskilda individen och till svensk ekonomi och arbetsmarknad. Detta förutsätter dock, enligt Vänsterpartiets uppfattning, ordning och reda på arbetsmarknaden och respekt för gällande lagar, villkor och kollektivavtal.

När granskningen av Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd publicerades kommenterade riksrevisorn följande: ”Bristerna ökar risken för lönedumpning och snedvriden konkurrens, där seriösa företag missgynnas. De skapar även en grogrund för arbetslivskriminalitet och arbetskraftsexploatering.”

Det handlar om att företag som tidigare upprepade gånger nekats arbetstillstånd ändå har fått nya tillstånd. I flera av de här fallen har företagen ansetts vara oseriösa. De har haft skenanställningar eller till och med förfalskat fackliga yttranden. Det är alltså i allra högsta grad skadliga beteenden som drabbar både

anställda och svensk arbetsmarknad i stort. Det här är en konsekvens av den slapphänta politik gällande arbetskraftsinvandring som bedrivits i många år och som uppenbarligen gynnar skrupelfria arbetsgivare som utnyttjar människor.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens kritik och redogör för ett antal åtgärder man har vidtagit eller ska vidta, vilket är bra och välkommet. Vi ser fram emot ytterligare åtgärder. Men det väcker också en större fråga. Varför får vi med jämna mellanrum år efter år larmrapporter om problem med arbetsgivare som missbrukar systemet?

Frågan om företag som missbrukar arbetstillstånd är inte på något vis ny. Problem med oseriösa arbetsgivare som exploaterar människor har återkommit i många år, säkert snart två decennier. Flera tidigare regeringar har infört åtgärder som periodvis har minskat delar av problemen, men nu står vi här igen med en granskning som visar risker för lönedumpning, arbetslivskriminalitet och exploatering. Uppenbarligen har inte ett lappande och lagande av ett dåligt system varit tillräckligt. Det kanske är på tiden att överväga ett annat system.

Vänsterpartiet har i många år förespråkat en återgång till myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning, en behovsprövning där arbetsmarknadens parter är med. För att uppnå ordning och reda på arbetsmarknaden och stärka arbetstagarnas ställning behövs fler åtgärder, exempelvis att ytterligare stärka möjligheterna för arbetskraftsinvandrare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren att stanna och ha goda förutsättningar att söka nytt jobb, så att vi får upp de här problemen till ytan. Vi vill också införa möjlighet till skadestånd till den arbetstagare som drabbas.

Vi i Vänsterpartiet är övertygade om att åtgärder som riktar sig mot den som exploaterar – förövaren, så att säga – har större betydelse än mycket av det som regeringen de senaste åren ägnat full kraft åt för att avskräcka eller utvisa människor som arbetar i Sverige, till exempel att slopa spårbytet utan övergångsregler och skapa omöjliga lönekrav som leder till att nödvändig och kompetent arbetskraft utvisas.

Migrationsverket drunknar i Tidöregeringens alla lagändringar, där det bland annat verkar vara prioriterat att nagelfara hederliga människors uppehållstillstånd. Med regeringens utvisningspolitik är det därför inte så konstigt om arbetet med att kontrollera arbetstillstånd hamnade längre ned på priolistan.

Vi i Vänsterpartiet menar att det behövs andra skärpningar av lagstiftningen för att skapa ett rättvist system för arbetskraftsinvandring. Fokus ska ligga på att motverka utnyttjande och exploatering, inte på att allmänt begränsa invandring till Sverige eller göra det svårare för dem som redan har sökt sig till vårt land. Det ska vara arbetsmarknadens behov som styr arbetskraftsinvandringen, inte högerregeringens önskemål om minskad invandring eller nyliberala drömmar om billig arbetskraft.
(Applåder)

Anf. 24 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för anförandet!

Jag upplever att ledamoten väldigt kraftigt riktade sitt anförande mot arbetsgivare och inte öppnade upp för den diskussion som finns kring arbetstagare som begår fel.

Jag vet att ledamotens egen kollega här i riksdagen har fuskat rätt mycket med sitt cv. De senaste veckorna och månaderna har det uppmärksammats hur han har påstått att han har jobbat med både det ena och det andra. Det är en av många brister i den personens karaktär, men det är inte riktigt föremål för debatt i dag.

Men med det som inflygning och mot bakgrund av det som ledamoten sa här i talarstolen undrar jag bara: Hur menar ledamoten att vi ska förhålla oss om en arbetstagare med familjen här visar sig ha misskött sitt arbetstillstånd och fuskat, ljugit eller inte gått till jobbet? Familjen har ju etablerat sig här i Sverige när personen haft det här arbetstillståndet. Kan det vara okej att utvisa en barnfamilj om det visar sig att personen som innehade arbetstillståndet faktiskt har fuskat?

Det finns nämligen två perspektiv i den här frågan. Det finns arbetsgivare som utnyttjar människor, och vi är överens om att det ska upphöra och att de ska straffas hårt. Men jag undrar om vi också är överens om att den arbetstagare som fuskar ska utvisas ur landet.

Anf. 25 JENNIFER MERELAID HANKINS (V) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Om arbetstagare begår felaktigheter eller bryter mot lagar och regler ska det utredas och lagföras precis som alla andra felaktigheter. Sedan följer konsekvenser enligt gällande lagstiftning.

Anf. 26 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! I så fall har jag fått svar, även om jag inte tycker att svaret var så utvecklat som jag hade velat efter det fokus som ledamoten hade när hon målade upp arbetsgivare som den enda gruppen i samhället som har brister. Jag tror att det också finns individer som gör fel.

De absolut flesta som kommer till det här landet och arbetar gör det på ett sätt som är rätt och riktigt, och det är ju positivt. Det bidrar till vår välfärd och svenska företags möjlighet att växa. Men det finns också de som begår fel, och då undrar jag om ledamoten tycker att det finns problem med att utvisa personer som inte följer det tillstånd som de har.

Anf. 27 JENNIFER MERELAID HANKINS (V) replik:

Fru talman! Som sagt, om det begås fel av en person som har arbetstillstånd behöver det utredas och, om det är lagbrott, lagföras enligt gällande lagstiftning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 13 Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2026/27:AU3
Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut (skr. 2025/26:308)
föredrogs.

Anf. 28 KATARINA BERGGREN (S):

Fru talman! Nu ska vi tala om ett allvarligt samhällsproblem: diskriminering med särskilt fokus på etnisk diskriminering.

Som socialdemokrat vill jag ha ett inkluderande samhälle fritt från diskriminering. Det är mitt Sverige.

År 2024 tog Diskrimineringsombudsmannen emot cirka 4 400 anmälningar om diskriminering på en eller flera grunder. Enligt enkätundersökningar upplever mellan 600 000 och 1 miljon personer i Sverige diskriminering varje år. Det innebär alltså att endast en liten del av de som upplever diskriminering också anmäler det.

Ett genomgående mönster i enkätundersökningar är att yngre personer, särskilt kvinnor i åldern 16–29 år, samt personer födda utanför Europa är överrepresenterade bland dem som uppger att de utsatts för diskriminering. Det kan handla om bakgrund, kultur och sociala eller ekonomiska förhållanden.

Diskrimineringen kan ta former som rasistiska kommentarer eller trakasserier i skolan eller på arbetsplatsen. Det kan handla om nedprioritering inom vården på grund av etnisk bakgrund eller längre handläggningstider eller rent av avslag hos myndigheter på grund av namn eller utseende

Fru talman! Nu till Riksrevisionens granskningsrapport 2026:8. Vi socialdemokrater välkomnar rapporten men oroas samtidigt över de allvarliga brister som konstateras, med slutsatsen att statens arbete inte är effektivt när det gäller arbetet mot etnisk diskriminering vid beslut som rör enskilda.

Det är självklart att arbetet mot diskriminering måste utvärderas. Det är ett allvarligt samhällsproblem som kräver ett långvarigt, samordnat och målmedvetet arbete. Varje myndighet i Sverige har ett ansvar för att sträva efter likabehandling och motverka diskriminering i all sin verksamhet. Samtidigt konstaterar nu Riksrevisionen att det finns indikationer på att etnisk diskriminering förekommer vid flera statliga myndigheters beslut om olika typer av stöd, kontroller eller ingripanden.

Granskningsrapporten som ligger på riksdagens bord visar att de sju myndigheter som ingår i granskningen visserligen har en god beredskap för att agera utifrån anmälningar som rör etnisk diskriminering, vilket är bra. Däremot konstateras att det finns brister framför allt i myndigheternas förebyggande arbete. Dessa brister i det förebyggande arbetet skapar, som Riksrevisionen uttrycker det, ”en påtaglig risk för att problem inte upptäcks och åtgärdas”.

Det här är inte acceptabelt, fru talman. Målet måste vara ett Sverige fritt från diskriminering. Ambitionen kan inte vara lägre än så.

En viktig förutsättning för att minska segregationen och öka integrationen är att arbeta effektivt för att motverka risker för etnisk diskriminering. Därför är Riksrevisionens granskning är ett viktigt bidrag i arbetet.

Vi socialdemokrater välkomnar de rekommendationer som Riksrevisionen har lämnat till regeringen som handlar om att följa upp att statliga myndigheter undersöker och hanterar risker för etnisk diskriminering vid sina beslut som berör enskilda samt att höja kompetensen om metoder för att undersöka risker för etnisk diskriminering. Därutöver föreslås att Diskrimineringsombudsmannen ska se till att utbildningar och dialoger i större utsträckning ska rikta sig till statliga myndigheter för att driva på deras förebyggande arbete mot etnisk diskriminering vid beslut.

Vi från Socialdemokraterna konstaterar att Tidöregeringen inte har gjort tillräckligt på detta område. Ambitioner och vilja tycks saknas. Vi bedömer att det behövs ytterligare åtgärder, till exempel att man utvidgar diskrimineringsskyddet i lagstiftningen.

Att inte ta detta samhällsproblem på allvar innebär en risk för att individen ska drabbas och gå miste om rättigheter och möjligheter, till exempel viktiga insatser för att komma i arbete. Det riskerar också att tilliten till myndigheter och de demokratiska värden som vårt samhälle vilar på undergrävs.

Avslutningsvis ska vi som politiker och folkvalda ta ansvar för och tänka på hur vi uttrycker oss. Vi måste uttrycka oss på ett sätt som inte gör att våra medmänniskor riskerar att hamna i ytterligare rasism och diskriminering.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande AU3.
(Applåder)

Anf. 29 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Det är lite extra kul att det är just fru talmannen som är här, eftersom hon också suttit i vårt utskott.

Jag vill till att börja med yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation under punkt 2.

Den som vänder sig till en svensk myndighet ska kunna lita på att beslutet fattas på sakliga grunder. Det ska vara lagen och omständigheterna i det enskilda ärendet som avgör och inte personens namn, ursprung eller etniska tillhörighet. Det är en grundläggande del av rättssäkerheten. Människor måste kunna lita på att myndigheterna gör sitt jobb korrekt och rättvist. När den tilliten brister skadas förtroendet för staten.

Riksrevisionens granskning visar att statens arbete mot etnisk diskriminering inte fungerar tillräckligt bra. Det är anmärkningsvärt. Arbetet är till stor del händelsestyrt. Det innebär att myndigheterna ofta agerar först när problem har uppstått i stället för att arbeta i förebyggande syfte för att kunna förhindra dem. Riksrevisionen pekar också på brister i det förebyggande arbetet och konstaterar att Diskrimineringsombudsmannens möjligheter att driva på utvecklingen är begränsade.

Fru talman! Det här är allvarlig kritik. Myndigheterna har ett eget ansvar för att undersöka om det finns risker för diskriminering i deras verksamhet. De ska inte vänta på en anmälan innan de börjar granska sina egna rutiner.

Det krävs ett långsiktigt arbete för att brister ska upptäckas och kunna rättas till, och det måste ske i tid. Annars riskerar problemen att fortsätta och eskalera samtidigt som människor får bära konsekvenserna av myndigheternas misslyckanden. Det räcker dock inte att göra mer. Vi måste också se till att insatserna träffar rätt.

Fru talman! Riksrevisionen tar bland annat upp möjligheterna att jämföra myndigheternas beslut för grupper med olika etniska tillhörigheter. Sådana jämförelser kan vara väldigt värdefulla. De kan visa var det finns anledning att undersöka om människor behandlas på olika sätt.

Men här måste vi också hålla oss till fakta. Att två grupper får olika resultat betyder inte automatiskt att någon har blivit diskriminerad. Det kan finnas andra förklaringar. Människor kan ha olika förutsättningar, och deras ärenden kan skilja sig åt på flera olika sätt. Därför måste vi undersöka orsakerna innan vi slår fast att det handlar om diskriminering. Vi ska inte vara för snabba med det.

Att dra långtgående slutsatser enbart utifrån statistik är inte seriöst. Det kan leda till felaktiga bedömningar och åtgärder som inte löser de verkliga problemen. Då riskerar vi att använda myndigheternas resurser på fel sätt. Vi ska självklart ha höga krav på myndigheterna, men vi måste också ställa höga krav på de underlag och metoder som används för att granska deras arbete.

Fru talman! I Riksrevisionens rapport nämns bland annat romer och personer med ursprung i Afrika och Asien. Rapporten redovisar också regeringens handlingsplan mot rasism och hatbrott. I den lyfts muslimer, judar, personer med afrikansk härkomst, romer och samer fram som särskilt utsatta. Däremot lyfter man inte fram människor med svenskt ursprung på motsvarande sätt. Det sticker ut. Det är anmärkningsvärt, och vi saknar den delen.

Sverigedemokraternas utgångspunkt är självklart att skyddet mot diskriminering ska gälla alla, även den som missgynnas på grund av sin svenska tillhörighet. Det är individens rättigheter som ska stå i centrum.

Fru talman! Regeringen har gett Diskrimineringsombudsmannen i uppdrag att hjälpa myndigheterna att upptäcka och hantera risker för etnisk diskriminering. Det är en åtgärd som ska möta de brister som Riksrevisionen har uppmärksammat.

Vår motion handlar om att arbetet ska utgå från individen och principen om likabehandling. Det är en tydlig och rimlig utgångspunkt. För Sverigedemokraterna handlar det inte bara om att tala om rättssäkerhet och likabehandling. Dessa principer måste också få genomslag i hur myndigheterna faktiskt arbetar.

Det måste vara tydligt vilket uppdrag myndigheterna har. De ska fatta korrekta beslut enligt gällande lag. De ska kunna förklara sina bedömningar, och de ska stå för de beslut som fattas.

Fru talman! När någon behandlas felaktigt ska det finnas möjlighet att få beslutet prövat. När myndigheterna brister i sina rutiner ska dessa rättas till.

Riksrevisionens kritik visar att det inte räcker med formella krav och interna styrdokument. Det behövs också uppföljning av hur myndigheternas arbete fungerar och om det vidtas åtgärder när det brister för att det ska bli rätt och man ska få ett bra resultat. Det handlar ytterst om statens ansvar för att rättssäkerheten upprätthålls i praktiken.

Fru talman! Sverigedemokraterna kräver inte att alla människor ska få samma resultat, utan vi kräver att de ska behandlas efter samma principer. Nämner man en grupp ska man också nämna andra grupper. Det är vad vår reservation handlar om. Det är en princip som bör gälla fullt ut, även för den som är svensk. Jag yrkar återigen bifall till reservation 2.

Anf. 30 BASSEM NASR (MP) replik:

Fru talman! I Riksrevisionens rapport beskrivs att människor som kommer från olika minoritetsgrupper löper större risk att få avslag på sina ansökningar och utsättas för felaktiga kontroller – detta oavsett vad Sverigedemokraterna säger om att diskriminering inte finns. Vilka politiska förslag har Sverigedemokraterna för att skydda svenskar med invandrarbakgrund från diskriminering?

Anf. 31 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Vi säger inte att diskriminering inte finns. Det kan inte ledamoten komma och påstå här, för det stämmer inte. Det är klart att diskriminering finns, men det är anmärkningsvärt när man nämner diskriminering av vissa grupper men inte nämner dem med svensk etnicitet, de som har svenskt ursprung. Men självklart finns diskriminering. Jag förstår inte den kommentaren över huvud taget.

Anf. 32 BASSEM NASR (MP) replik:

Fru talman! Alldeles nyss stod ledamoten i talarstolen och sa att vi inte ska ha för bråttom att säga att det är diskriminering och att det kan ha olika orsaker att två grupper får olika resultat; det behöver inte handla om diskriminering. I den här rapporten landar man ändå i slutsatsen att kunskapsläget tyder på att risken för att få sämre service och fler avslag och att utsättas för felaktiga kontroller är större människor som har ursprung i exempelvis Afrika eller Asien.

Allas lika värde slås fast i den svenska grundlagen, som ledamoten vet. Skydd mot diskriminering finns i vår lagstiftning. Jag förutsätter att Sverigedemokraterna vill att svensk lag ska gälla i Sverige och respekteras fullt ut. Så, återigen: Vilka politiska förslag har Sverigedemokraterna för att skydda svenskar med invandrarbakgrund från diskriminering?

Anf. 33 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten förhastar sig totalt när det gäller detta. Vi har aldrig sagt att diskriminering inte existerar. Det var inte det jag sa i talarstolen. Jag tror att ledamoten helt enkelt skulle behöva lyssna på mitt anförande en gång till. Att för snabba slutsatser dras betyder inte att man utesluter det ena eller det andra. Diskriminering finns – ja. Men att gå direkt på den punkten tycker inte vi är seriöst. Det kan finnas andra orsaker också.

Sedan tycker vi att det är väldigt anmärkningsvärt att man inte lyfter att även svenskar, de som har svenskt ursprung, kan diskrimineras.

Självklart ska svensk lag gälla. Allas lika värde är en självklarhet. I motsats till Miljöpartiet är det detta som Sverigedemokraterna faktiskt förespråkar och driver. Jag tycker att det är väldigt absurt att detta kommer från en ledamot som tillhör ett parti som inte självt driver den frågan.

Vi pratar om allas lika värde oavsett varifrån du kommer. Men skriver man i en rapport eller en redovisning att det gäller folk som har afrikanskt ursprung eller att det gäller muslimer, romer eller samer och så vidare tycker vi att det är konstigt att man inte också pratar om den svenska tillhörigheten – om folk som är födda och uppvuxna i Sverige. Det är nämligen en väldigt viktig del.

Anf. 34 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman – kanske världens bästa talman! Tack så jättemycket, Sara Gille, för ditt anförande!

Jag har såklart läst Sverigedemokraternas följdmotion och lyssnat på Sara Gilles anförande i debatten här. Jag fastnade vid att Sara Gille sa att man inte kan dra slutsatser av statistik. Det får ledamoten jättegärna utveckla. Jag vet att ledamoten Sara Gille ofta pratar om till exempel mäns våld mot kvinnor och den problematiken. Där finns det jättemycket statistik som man lutar sig mot för att kunna kartlägga och se vem som blir utsatt och så vidare. Jag skulle jättegärna vilja veta vilka olika slutsatser man kan eller inte kan dra utifrån statistik.

Sedan blir det också intressant, för det som är viktigt för Sverigedemokraterna men som inte riktigt kommer fram här är hur man ser på individen respektive kollektivet. Det är det som är den springande punkten här. Som jag förstår det tror inte Sverigedemokraterna på strukturell diskriminering, utan det handlar bara om diskriminering av enskilda individer. Jag får inte ihop detta. Om man inte kan prata om att det finns grupper som strukturellt missgynnas eller diskrimineras, varför är det då så viktigt för Sverigedemokraterna att gruppen etniska svenskar ska ingå i de grupper som blir diskriminerade, något jag vet att de har kämpat för länge? Förklara jättegärna det!

Anf. 35 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Tack till ledamoten för frågan!

Det är klart att vi tar Riksrevisionens kritik på största allvar. Men när det gäller statistik kan den visa skillnader, och detta måste självklart undersökas – det är inte det vi hänvisar till. Men att det finns statistiska skillnader betyder inte automatiskt att det rör sig om diskriminering. Det måste inte vara diskriminering på grund av det. Vi tycker att myndigheterna ska utgå från individen, helt enkelt.

Sedan förstår jag inte varför vi inte ska kunna nämna svensktillhörighet. Varför ska vi inte kunna nämna att man kan diskrimineras för att man har svensk härkomst? I den här rapporten nämns ju afrikansk härkomst, liksom romer och muslimer. Både religion och ursprung tas upp. Varför kan då inte svensktillhörighet nämnas? Varför kan det inte nämnas att den som har vuxit upp i Sverige och tillhör Sverige kan diskrimineras, när både religion och ursprung i olika länder nämns? Varför kan då inte svenskarna nämnas? Jag förstår inte detta. Jag förstår inte varför det är så känsligt för Vänsterpartiet att faktiskt nämna det. Jag skulle gärna vilja veta vad ledamoten anser om detta.

Vi anser att diskriminering ska gälla alla grupper. Nämner man en grupp ska man kunna nämna den andra också. Detta är väldigt viktigt.

Anf. 36 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Jag vet att Sverigedemokraterna vill att etnisk svenskhet ska ingå i diskrimineringsgrunderna, vilket betyder att ni tror på att det finns en strukturell diskriminering på vissa grunder, men den ska gälla bara om etniska svenskar också finns med bland de grupper man räknar upp. Om etniska svenskar inte är med där finns det heller ingen diskriminering mot de andra grupperna. Resonemanget går inte ihop, och det är detta Sverigedemokraterna aldrig kan reda ut eller förklara.

Det är inte bara Vänsterpartiet som är emot detta. De andra partierna tycker inte heller att etniska svenskar ska vara med här. Det vet Sverigedemokraterna också om, för annars hade de fått

bifall för sitt idoga motionerande under i alla fall de åtta år jag har suttit i detta utskott.

Det behöver inte bero på diskriminering, utan det kan finnas sakliga förklaringar. Vilka sakliga förklaringar skulle det vara? Det kan givetvis vara så att Kalle Svensson är en dålig person och inte ska ha jobbet. Tycker Sverigedemokraterna att det ska finnas en särskild fil bara för etniska svenskar? Kan inte Sverigedemokraterna och Sara Gille se att det faktiskt finns en diskriminering i Sverige och på svensk arbetsmarknad som missgynnar människor som inte är etniska svenskar? Etniska svenskar har alltid företräde i landet Sverige. Det är de andra grupperna som blir diskriminerade. Varför kan inte Sverigedemokraterna se och erkänna det?

Anf. 37 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Vi säger inte att de inte diskrimineras. Det är klart att vi erkänner att det finns diskriminering mot alla grupper. Jag förstår inte varför ledamoten kommer med något sådant. Det är klart att alla grupper kan diskrimineras.

Det vi saknar är just att de med svenskt ursprung inte står med i texten. Samtliga grupper kan diskrimineras, absolut. Det säger vi inte emot, men jag förstår inte varför ledamoten och hennes parti helt enkelt inte kan erkänna att även svenskar – folk som är födda och uppväxta i Sverige – också kan diskrimineras. Varför får inte de vara med i den här rapporten och i alla andra rapporter? Varför får inte de vara med över huvud taget i Vänsterpartiets tankar?

Jag tycker att det om något är diskriminering. Det som Vänsterpartiet gör är just att diskriminera svenskar – folk med svensk etnicitet.

Det är klart att diskriminering ska gälla alla grupper. Så är det, och vi säger inte emot det.

Anf. 38 AMANDA THONANDER (M):

Fru talman! I Sverige ska alla individer bedömas just som individer. Det är en självklarhet både för mig och för Moderaterna. Diskriminering är oacceptabel oavsett grund. Detta är en grundläggande princip i ett fritt samhälle, men den är särskilt viktig i mötet mellan den enskilda människan och staten. Staten har en makt som ingen annan har. Myndigheter fattar dagligen beslut som får långtgående konsekvenser för människors liv. Därför måste vi också ställa väldigt höga krav på hur den makten utövas.

Den som vänder sig till en svensk myndighet ska såklart kunna lita på att bli behandlad sakligt, opartiskt och rättvist. Därför är Riksrevisionens granskning väldigt välkommen. Riksrevisionen har granskat hur sju statliga myndigheter arbetar för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndighetsbeslut. Slutsatsen är att arbetet inte är tillräckligt effektivt. Det är kritik som vi tar på stort allvar och som man måste ta på allvar.

Myndigheterna har samtidigt en ganska god beredskap att hantera de anmälningar om diskriminering som kommer in, men det förebyggande arbetet är inte tillräckligt systematiskt. Insatserna bygger sällan på analyser av riskerna i den egna verksamheten, och uppföljningen är otillräcklig. Det innebär att myndigheterna inte alltid har tillräcklig kunskap om var riskerna finns eller vilka åtgärder som faktiskt fungerar.

Samtidigt är det viktigt att understryka att alla statliga myndigheter redan har ett ansvar att motverka diskriminering i sin verksamhet. Det är inte någon ny uppgift som ska läggas på myndigheterna, utan det är ett ansvar som de redan har och som de måste bli bättre på att ta. Ansvaret kan inte begränsas till att hantera de anmälningar som kommer om något har gått fel. Man måste arbeta mer förebyggande.

Riksrevisionens granskning visar att arbetet behöver bli bättre. Det handlar om att myndigheterna ska kunna identifiera riskerna i sina egna beslutsprocesser, vidta relevanta åtgärder och följa upp om åtgärderna i sig fungerar.

Fru talman! Regeringen har tagit Riksrevisionens kritik på allvar. Diskrimineringsombudsmannen har bland annat fått i uppdrag att genomföra riktade insatser för att stärka myndigheternas arbete med att undersöka och hantera risker för etnisk diskriminering. Det handlar också om att förbättra myndigheternas kunskap och utveckla metoder som faktiskt kan användas i deras verksamheter.

Utöver detta ingår det i uppdraget att uppmärksamma risker kopplade till artificiell intelligens och automatiskt beslutsfattande. Det är väldigt viktigt, eftersom samma krav på saklighet självklart måste gälla oavsett hur ett beslut fattas på myndigheterna.

Regeringens åtgärder är viktiga steg, men arbetet måste verkligen följas upp och fortsätta framöver. Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta anförande instämde Olle Olson och Oliver Rosengren (båda M).

Anf. 39 BASSEM NASR (MP) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ledamoten Amanda Thonander för hennes anförande och tydliga ställningstagande mot diskriminering och om att den här frågan är prioriterad. Jag tror att många av dem som sitter hemma och lyssnar på det här, särskilt dem med annan etnisk bakgrund, uppskattar väldigt mycket att ledamoten är så tydlig i de här frågorna.

Jag vill ställa tre frågor till ledamoten Thonander: 1. Hur högt är unga romers förtroende för rättsväsendet sett över tid? 2. Hur upplever akademiker med invandrarbakgrund möten med Arbetsförmedlingen? 3. Hur många procent av svarta kvinnor har stort eller mycket stort förtroende för förlossningsvården?

Jag undrar om ledamoten kan svara på dessa tre frågor och, om inte, om hon är intresserad av att få svar på dem.

Anf. 40 AMANDA THONANDER (M) replik:

Fru talman! Jag tänker inte delta i något läxförhör, men om det är så att ledamoten vill diskutera de här frågorna är han såklart varmt välkommen att framföra det han vill framföra. Sedan kan vi diskutera sakfrågan.

Anf. 41 BASSEM NASR (MP) replik:

Fru talman! Det är inget läxförhör. Jag kan inte heller svaren, för den här statistiken existerar nämligen inte. Därför vill Miljöpartiet införa jämlikhetsdata. Det är statistik som bygger på olika diskrimineringsgrunder, såsom religion, etnicitet och funktionsnedsättning. Den ska givetvis samlas in helt frivilligt, anonymt och med självidentifikation.

En av anledningarna till att Sverige har kommit så långt i jämställdhetsarbetet som vi faktiskt har gjort är att vi har könsuppdelad statistik så att vi kan mäta utvecklingen över tid och analysera vilka insatser som gör skillnad på riktigt. Vi hade kunnat göra motsvarande för människor som tillhör andra diskrimineringsgrunder. Med jämställdhetsdata hade vi kunnat vässa arbetet mot diskriminering. Jag undrar om detta är något som ledamoten åtminstone kan överväga att ställa sig bakom.

Anf. 42 AMANDA THONANDER (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är jätteviktigt att myndigheterna har tillräcklig kunskap för att kunna identifiera riskerna för diskriminering. Statistik är såklart en del av detta.

Det är också viktigt att värna den personliga integriteten. Riksrevisionen pekar på att myndigheterna kan använda olika metoder för att undersöka riskerna, men det finns en viss osäkerhet kring hur man får behandla vissa personuppgifter. Därför tycker jag att det är jättebra att Diskrimineringsombudsmannen har fått ett uppdrag av regeringen.

Jag tycker att vi inledningsvis i alla fall ska vara lite försiktiga med att säga att just insamling av uppgifter skulle lösa problemet. Jag välkomnar det uppdrag som Diskrimineringsombudsmannen har fått av regeringen.

Anf. 43 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! I dag behandlar vi regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning. Den innehåller allvarlig kritik som bör tas på största allvar.

Rapportens slutsats är tydlig: Statens arbete mot etnisk diskriminering vid myndigheternas beslut är inte effektivt. Arbetet är i huvudsak händelsestyrt, myndigheterna saknar ofta kunskaper om sina verksamheter och det förebyggande arbetet är otillräckligt.

Diskrimineringsombudsmannens pådrivande roll är dessutom begränsad. Sammantaget innebär detta en risk för att människors skydd mot diskriminering inte fungerar som det är tänkt.

Fru talman! Det här handlar ytterst om tilliten till det offentliga Sverige. Den som söker sjukpenning eller arbetsmarknadsstöd eller som kommer i kontakt med polis, tull eller andra myndigheter ska kunna lita på att besluten fattas sakligt, rättssäkert och utan påverkan av etnisk tillhörighet, namn, hudfärg eller ursprung. Det är inte en fråga om välvilja. Det är en grundläggande demokratisk princip.

Riksrevisionen visar att många myndigheter framför allt reagerar när någon anmäler eller klagar. Men diskriminering är väldigt svår att upptäcka för den som drabbas. Om myndigheterna bara väntar på att människor ska anmäla riskerar väldigt många problem att förbli osynliga. Därför behövs det ett mer aktivt och systematiskt arbete där myndigheterna själva undersöker om det finns risker och följer upp resultaten.

Regeringen har gett Diskrimineringsombudsmannen ett uppdrag att stödja myndigheterna i detta arbete. Det är bra, men det är inte tillräckligt. Vänsterpartiet menar att det behövs ytterligare krav på myndigheterna att regelbundet genomföra riskanalyser och följa upp vilka effekter deras åtgärder faktiskt får. Ett arbete som inte mäts riskerar att bli symboliskt. Ett arbete som inte följs upp riskerar att inte förändra någonting alls.

Fru talman! Rapporten lyfter också fram en fråga som kommer att bli allt viktigare framöver, nämligen användningen av artificiell intelligens och automatiserat beslutsfattande. Allt fler urval, kontroller och bedömningar sker med hjälp av digitala system och algoritmer. Om de här systemen bygger vidare på befintliga skevheter finns det en uppenbar risk att diskriminering förstärks snarare än motverkas.

Tekniken är aldrig neutral i sig själv. Därför måste offentlig verksamhet ha transparens, kontroll och uppföljning när AI används i beslut som påverkar människors liv.

Fru talman! Riksrevisionen pekar också på ett problem som Vänsterpartiet väldigt länge har lyft. Stora delar av myndigheternas beslutsfattande omfattas inte av det diskrimineringsskydd som Diskrimineringsombudsmannen kan utöva tillsyn över. Det innebär att människor i praktiken kan ha ett svagare skydd än vad väldigt många tror. Riksrevisionen konstaterar att regeringen behöver ta ställning till om DO:s tillsynsmandat bör utökas. Vi delar den bedömningen. Om samhället menar allvar med att bekämpa diskriminering måste lagstiftningen ge människor ett verkligt skydd, och myndigheterna måste kunna granskas när det finns misstankar om osaklig särbehandling.

Fru talman! Diskriminering skadar den enskilda människan. Men den skadar också samhällsgemenskapen. När människor upplever att de inte behandlas lika inför myndigheterna undergrävs förtroendet för våra institutioner och för demokratin som helhet. Därför välkomnar Vänsterpartiet att Riksrevisionen har synliggjort de brister som finns, men vi nöjer oss inte med att konstatera problemen. Vi

anser att arbetet måste skärpas, att myndigheterna måste ta ett större ansvar, att diskrimineringslagens räckvidd behöver ses över och att skyddet mot etnisk diskriminering måste stärkas. Alla människor ska kunna lita på att staten behandlar dem lika – inte bara i teorin utan också i praktiken.

Anf. 44 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa lite frågor till ledamoten. Jag reagerade lite under anförandet. Men det handlar också om ledamotens särskilda yttrande när det gäller skrivelsen. Där nämns det här med artificiell intelligens. Jag skulle gärna vilja att ledamoten utvecklar det lite mer. Vad anser ledamoten om just det här med AI, helt enkelt?

Anf. 45 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Som jag sa agerar inte artificiell intelligens eller några sådana metoder själva. De är liksom inte neutrala i någonting. De gör det de blir tillsagda att göra. Det är på samma sätt som att du kan be din Chat GPT eller Copilot – eller vad det nu är – att skriva någonting. Den svarar ju utifrån vad ledamoten vill ha svar på. På samma sätt fungerar det när man vill använda AI för att till exempel sålla handlingar av olika slag. Den letar såklart efter det som vi har bett den att leta efter. Om man då inte har gett AI rätt instruktioner fortsätter den bara att upprepa någonting – det som man ville ändra på.

Som jag sa i mitt anförande är tekniken aldrig neutral, utan vi måste se till att den gör vad vi ber den att göra och hjälpa oss med. Är det så att vi ber den att göra saker felaktigt, till exempel utifrån vad diskrimineringslagen säger eller någonting annat, måste vi granska det och ändra AI.

AI kan vara bra till väldigt mycket, men AI kan också befästa saker. Det var det jag sa i mitt anförande. Det hade Sara Gille hört om hon hade lyssnat på det.

Anf. 46 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Det är klart att jag lyssnade på ledamotens anförande.

Man kan inte lita på tekniken till 100 procent – så är det absolut. Men man måste ändå kunna lita på att människorna på myndigheterna använder den på ett tillförlitligt sätt. Det är väl lite mer det jag funderar över.

Sedan skulle jag vilja veta något när det gäller just det här med diskriminering. Jag kommer tillbaka till det som jag själv anförde i mitt anförande. Det gäller just det här med svenskheten och den biten. Vi hade den diskussionen tidigare. Men vi hade också en diskussion kring det här med statistik. Ledamoten undrade lite grann kring det. Det handlade om hur man inte kan lita på statistiken och vad som inte är diskriminering eller är diskriminering.

Om det är flera som får ett jobb betyder inte det automatiskt att en viss grupp människor diskrimineras just för att de hamnar i den statistiken. De grupperas. Då betyder inte det att den här gruppen diskrimineras. Man måste faktiskt kolla på allting. Man måste kolla på kön. Man måste kolla på erfarenhet. Man måste kolla på alla grejer över huvud taget, inte bara på just vilken etnicitet de har. Vi tycker att det är anmärkningsvärt att man bara kan placera in dem i grupper och att det sedan är så. Man ska inte gå på diskriminering det första man gör, utan man måste kolla på helheten.

Jag skulle gärna vilja att ledamoten utvecklar detta, för det verkar som att Vänsterpartiet och ledamoten faktiskt tycker att man diskrimineras bara för att man kommer från en viss typ av land.

Anf. 47 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Då får jag möjlighet att säga det jag gärna hade velat säga i vårt förra replikskifte.

Sara Gille tycks missförstå – medvetet eller omedvetet – vad den här granskningen handlar om när det gäller diskrimineringsgrunder. Det finns ett visst antal diskrimineringsgrunder, och det är dem som man mäter diskriminering utifrån. Om Sara Gille och Sverigedemokraterna inte är nöjda med de olika diskrimineringsgrunder som finns – jag vet att de inte är det, för de vill att etniska svenskar ska ingå där – kan jag förstå att de reagerar. Men man kan inte stå och säga: Ibland finns det diskriminering och ibland finns det inte, och den här rapporten är fel utifrån olika parametrar. Vi tror nämligen inte på de här diskrimineringsgrunderna.

Det är *fine*. Men i den här granskningen och rapporten har man gått igenom vilken diskriminering som finns utifrån de diskrimineringsgrunder som vi har – punkt. Det är tydligt att det finns grupper som blir missgynnade, diskriminerade, mer än andra. Det kan se olika ut i olika branscher. Ibland är det äldre personer – 55-plus – som blir diskriminerade. Det är en diskrimineringsgrund. Ibland vill man inte ha någon som kommer från ett utomeuropeiskt land. Då är det diskrimineringsgrunden.

Vi måste erkänna att det finns diskriminering eller inte, och vi måste vara överens om vilka diskrimineringsgrunder vi har. Men eftersom jag och flera partier med mig inte är överens med Sverigedemokraterna om vilka diskrimineringsgrunder som finns blir det väldigt svårt att fortsätta den här typen av debatt.

Anf. 48 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Jag vill passa på att tala om för eventuella tittare och lyssnare varför jag bär en orange tröja. Det är för att det är Orange Week, FN:s kampanj för att uppmärksamma bekämpandet av mäns våld mot kvinnor. Har ni inget orange i garderoben tycker jag att ni ska skaffa det och bära det resten av veckan för att stötta den kampanjen.

Fru talman! Sverige är en rättsstat. Det innebär att varje människa ska kunna lita på att myndigheter fattar sakliga beslut, opartiskt och på lika villkor. När staten fattar beslut som påverkar människors liv – om exempelvis tillstånd, ersättningar och ingripanden –

ska det vara den enskildes situation som avgör, inte namn, ursprung, hudfärg eller föreställningar om vilken grupp en person tillhör. Det är mot den bakgrunden Riksrevisionens granskning av statens arbete mot risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut är så viktig.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att statens arbete inte är effektivt. Det är det vi har att hantera. Centerpartiets ingång i frågan är tydlig: Likabehandling ska inte vara en ambition utan är en grundläggande förutsättning för myndigheters legitimitet och för att människors tillit till det offentliga ska bestå.

Fru talman! Diskriminering är förbjudet i lag, men det räcker tydligen inte. Staten måste också arbeta praktiskt för att upptäcka och minska riskerna för diskriminerande beslut. Det kräver kunskap hos myndigheterna, tydliga rutiner, fungerande uppföljning och att ansvar inte faller mellan stolarna. En regerings uppgift är att se till att detta finns på plats.

När Riksrevisionen konstaterar att arbetet inte är effektivt finns det förstås anledning att fråga vad som saknas. Finns det tillräcklig kunskap om risker för etnisk diskriminering? Följer myndigheterna upp vilka konsekvenser deras arbetssätt får för olika grupper? Finns det tillräcklig insyn för den enskilde som vill förstå varför ett beslut har fattats? Används klagomål och erfarenheter från enskilda för att förbättra verksamheten?

Jag tycker inte att det räcker att tillhandahålla redskap för att upptäcka och identifiera etnisk diskriminering, som regeringen föreslår. Det måste också följas av åtgärder, bland annat regelbunden och rutinmässig uppföljning. Ett rättssäkert system måste kunna säkerställa att förklaringen till olikabehandling är relevanta skillnader, inte omedvetna föreställningar eller bristande rutiner.

Fru talman! För Centerpartiet är den enskilda människans frihet och rättssäkerhet central. Staten ska vara stark när det behövs, men den offentliga makten måste samtidigt vara begränsad av lag, transparens och ansvar. Den som möter en myndighet måste kunna förstå vilka regler som gäller, vilka uppgifter som har legat till grund för beslut och hur de kan överklagas eller prövas på nytt. Det är särskilt viktigt för personer som redan befinner sig i en utsatt situation.

Den som är beroende av ett myndighetsbeslut har ofta begränsade möjligheter att själv upptäcka eller bevisa att något gått fel. Därför kan ansvaret inte helt läggas på den enskilde. Myndigheterna måste själva ha system för att hitta och identifiera risker, kontrollera kvalitet och rätta till brister.

Centerpartiet anser att regeringen måste ta Riksrevisionens kritik på större allvar och säkerställa att arbetet mot etnisk diskriminering blir mer konkret och verkningsfullt. Det bör vara möjligt att följa vilka åtgärder som vidtas, vem som ansvarar för dem och hur resultaten ska bedömas över tid.

Det finns också en viktig skillnad mellan att behandla alla lika och att blunda för strukturella risker. Om vissa grupper återkommande möter större hinder i kontakten med myndigheter måste staten undersöka varför. Att identifiera sådana risker innebär inte att man överger principen om individuell prövning. Det är ett sätt att värna den principen. Risken för dubbeldiskriminering utvecklar vi i vårt särskilda yttrande, men den handlar till exempel om att personer med funktionsnedsättning som dessutom tillhör en etnisk minoritet kan drabbas av dubbeldiskriminering.

Fru talman! Riksrevisionens granskning bör inte ses som en punkt på en administrativ checklista. Den bör ses som ett underlag för förbättring. Regeringen och myndigheterna behöver gå från övergripande ambitioner till tydliga åtgärder, mätbar uppföljning och bättre möjligheter för enskilda att få sin sak prövad.

Centerpartiet tycker inte att det är tillräckligt att enbart ge Diskrimineringsombudsmannen ett uppdrag att ”genomföra främjande insatser riktade till myndigheter som stöd i deras arbete med att undersöka och hantera risker för etnisk diskriminering i den egna verksamheten”. Det är en ganska lång åtgärdsmening. Och vad säger den egentligen?

Alla människor ska kunna känna trygghet i mötet med staten. Beslut ska fattas på sakliga grunder. Lika fall ska behandlas lika. När det finns risk för diskriminering ska staten agera innan förtroendet har hunnit gå förlorat. Vi kommer att följa upp arbetet kring diskriminering framöver här i riksdagen.

Anf. 49 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Jag reagerade på det här med dubbeldiskriminering. En person kan mycket väl diskrimineras på flera olika grunder; det håller jag med om. Men jag ställer mig frågande till vad Centerpartiet och ledamoten inte gillar i Sverigedemokraternas motion. Vi pratar ju om detta på liknande sätt.

Anf. 50 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt vad i mitt anförande som pekar på det. Jag hänvisar till vad som har sagts tidigare här i talarstolen.

Granskningen utgår från de diskrimineringsgrunder som gäller i dag. Om Sverigedemokraterna tycker att det behöver införas ytterligare en diskrimineringsgrund är det nog en annan sak än det vi diskuterar i dag.

Om ledamotens fråga gäller att grupper drabbas av dubbelt förtryck eller dubbel diskriminering får hon gärna förtydliga den. Jag tycker att det är ganska tydligt att det finns risk för det. Tillhör man en grupp som är i minoritet finns det risk att man kan uppleva dubbelt förtryck, enligt exemplet jag gav i mitt anförande.

Anf. 51 SARA GILLE (SD) replik:

Fru talman! Jag tänker på individperspektivet vad gäller likabehandling. Det tar vi upp i vår motion. Det ska ju vara lika för alla. Vi vill att alla ska innefattas i det här systemet. Alla kan diskrimineras, oavsett

religion, vilket land man kommer ifrån, vilken etnisk tillhörighet man har och så vidare.

Vi tycker att det är väldigt anmärkningsvärt att man kan peka ut vissa grupper som omfattas av diskrimineringsgrunderna men att man då inte kan prata om svensk etnicitet. Ska man nämna en grupp ska man nämna de andra grupperna också. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att vissa inte ställer sig bakom det eftersom det handlar om likabehandling. Det ska ju vara lika för alla. Jag har alltså svårt att förstå det och skulle gärna vilja att ledamoten utvecklar den biten lite mer.

Anf. 52 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Vi pratar om diskrimineringsgrunder, vilket per se innebär att det handlar om en grupp människor som upplever diskriminering. Återigen: Om Sverigedemokraterna tycker att någon ytterligare grupp behöver identifieras är de fria att driva den frågan, vilket de också har gjort men inte lyckats med hittills.

Alla människor omfattas av arbetsmiljölagar och lagar mot trakasserier och ojämställdhet – även svenskar. Men grejen är att om man tillhör en minoritet kan fallen läggas på hög så att man drabbas av dubbel orättvisa. Jag har så svårt att se varför det är ett problem för Sverigedemokraterna.

Alla lagar i Sverige gäller alla personer, men diskriminering kan drabba grupper. Det har vi diskrimineringslagar för att motverka. Är det så att man anser att diskrimineringsgrunderna är för få får man jobba för att de ska utökas.
(Applåder)

Anf. 53 VERONICA KERR (KD):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Jag vill inleda med att yrka bifall till arbetsmarknadsutskottets förslag till beslut.

Riksrevisionens granskning av etnisk diskriminering inom statliga myndigheter är både viktig och angelägen. Den visar att det finns indikationer på att diskriminering kopplad till etnisk tillhörighet förekommer vid myndigheters beslut om stöd och insatser. Det handlar om oförklarliga skillnader i beslut, och samtidigt talar mycket för att det finns ett mörkertal. Kristdemokraterna välkomnar därför denna granskning. Det är viktigt både att brister synliggörs och att goda exempel lyfts fram.

En av granskningens intressantaste slutsatser är att endast en av de granskade myndigheterna, Tullverket, systematiskt följer upp klagomål om upplevd diskriminering. Genom att analysera klagomål och söka efter återkommande mönster kan myndigheter upptäcka problem i tid och stärka rättssäkerheten. Det arbetssättet borde verkligen inspirera betydligt fler myndigheter.

Fru talman! Diskriminering sker inte alltid medvetet. Stereotypa föreställningar och omedvetna antaganden kan påverka beslut. Flera undersökningar visar att kunskapen om dessa risker ofta är otillräcklig och att arbetet mot diskriminering många gånger saknar ett tillräckligt systematiskt arbetssätt. Det är allvarligt.

Diskriminering vid myndighetsutövning strider mot regeringsformens principer om saklighet, objektivitet och likabehandling. För den enskilde kan konsekvenserna bli omfattande. Människor riskerar att behandlas olika, få sämre tillgång till samhällets stöd och utsättas för åtgärder som inte är motiverade.

Diskriminering skadar också samhället i stort. När beslut fattas på felaktiga grunder används inte statens resurser på det sätt som riksdagen avsett. Det leder till sämre träffsäkerhet, minskad effektivitet och ett betydligt svagare förtroende för våra myndigheter.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram en diskrimineringsform som alltför ofta hamnar i skymundan, nämligen åldersdiskriminering och ålderism.

Att bekämpa ålderism är en angelägen fråga för oss kristdemokrater. Många äldre möter fördomar på arbetsmarknaden trots lång erfarenhet, hög kompetens och stor arbetsförmåga. Ungefär var femte person som är inskriven på Arbetsförmedlingen är över 55 år. Samtidigt möter många yngre människor föreställningar om att de saknar erfarenhet och därför inte bör ges ansvar eller möjligheter.

Var fjärde svensk har själv upplevt eller känner någon som upplevt åldersdiskriminering. Det visar siffror från en Novusundersökning tidigare i år. Detta är inte värdigt ett samhälle som bygger på människors lika värde. Ingen ska bedömas utifrån sin ålder. Människor ska bedömas utifrån sina kunskaper, sina meriter och sin förmåga.

När Sverige behöver fler människor i arbete har vi inte råd att låta fördomar stå i vägen. Vi behöver ta vara på äldres erfarenhet samtidigt som vi ger yngre människor möjlighet att etablera sig och växa. Därför måste arbetet mot diskriminering också omfatta ett tydligt arbete mot ålderism.

Fru talman! Diskrimineringsombudsmannen har en viktig roll i arbetet mot diskriminering, men myndigheten lägger i dag en relativt begränsad del av sin verksamhet på att driva individuella diskrimineringsfall till domstol. Kristdemokraterna menar att detta behöver förändras.

Den som utsätts för diskriminering ska inte stå ensam. Diskrimineringsombudsmannen bör i större utsträckning aktivt driva principiellt viktiga ärenden och ge den enskilde ett starkare stöd.

Ett starkt diskrimineringsskydd kräver inte bara lagstiftning utan också att lagen prövas och upprätthålls i praktiken. När diskriminering får rättsliga konsekvenser stärks både rättssäkerheten och förtroendet för samhällets institutioner.

För Kristdemokraterna är utgångspunkten tydlig. Alla människor har samma okränkbara människovärde. Ingen ska diskrimineras på grund av etnisk tillhörighet, religion, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Staten ska vara ett

föredöme i arbetet för likabehandling, rättssäkerhet och respekt för varje människas värde.

Anf. 54 BASSEM NASR (MP):

Fru talman! Riksrevisionen har granskat hur staten arbetar mot etnisk diskriminering vid myndighetsbeslut som rör enskilda. Bland annat har man granskat Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Skatteverket. Det är myndigheter som varje dag spelar en stor roll i människors liv.

Riksrevisionens slutsats är att det finns brister och att arbetet helt enkelt är undermåligt. Man nämner bland annat att det är ineffektivt och händelsestyrt och att det finns brister i det förebyggande arbetet. Detta är allvarlig kritik. Riksrevisionen rekommenderar bland annat ökad kompetens, regelbunden uppföljning och intern utveckling av arbetet mot diskriminering.

Från Miljöpartiets sida står vi helt bakom dessa rekommendationer. Vi kommer alltid att stå upp för värdighet, rättssäkerhet och lika rätt.

Fru talman! Att vara lika inför lagen måste gå i bägge riktningarna. Invandrare har samma skyldigheter som alla andra att betala skatt, att följa lagar och regler och att lämna uppgifter till myndigheter. Invandrare har dock inte fått sina rättigheter tillgodosedda på samma sätt. Från Miljöpartiets sida ser vi att detta är en orättvisa som inte bara skadar enskilda utan också skadar sammanhållningen i samhället och tilltron till demokratin. Miljöpartiet anser att det inte räcker att skyldigheterna är lika – även rättigheterna måste vara lika.

Här måste staten gå före och vara ett föredöme. Det handlar om att svensk lag ska gälla lika för alla. Det handlar även om att värna vår demokrati.

Demokrati kan handla om att man går och röstar vart fjärde år, men varje dag påverkas svenskars liv av myndighetsbeslut om exempelvis föräldrapenning, förskoleplats eller familjeåterförening. Om människor upplever dessa beslut som rättvisa ökar tilltron till demokratin. Det är därför de tjänstepersoner som jobbar på myndigheterna och fattar dessa beslut har kallats demokratins väktare. Till alla tjänstepersoner på myndigheter runt om i vårt land vill jag säga följande: Tack för att ni varje dag lämnar information, svarar på frågor, gör bedömningar och fattar rättssäkra beslut! Tack för att ni skyddar vår demokrati!

I Miljöpartiets yttrande står det om intersektionalitet. Vad betyder intersektionalitet? Begreppet myntades av professor Kimberlé Crenshaw, som studerade amerikanska rättsfall från 70-talet. Ett av dessa rättsfall handlade om Emma, som nekades jobb på en bilfabrik eftersom hon var en svart kvinna. Hon stämde bilfabriken, men domstolen gick på bilfabrikens linje och menade att det inte rörde sig om diskriminering. Domstolen menade att bilfabriken inte diskriminerade kvinnor, eftersom man anställde vita kvinnor för administrationen. Inte heller diskriminerade bilfabriken svarta personer, eftersom svarta män arbetade i produktionen.

Domstolen misslyckades med att se att olika diskrimineringsgrunder kan samspela, förstärka varandra och öka utsattheten för enskilda. Professor Crenshaw liknade detta vid en vägkorsning – därav termen intersektionalitet. Ordet kommer alltså från engelskans ”intersection”, som betyder korsning.

För Miljöpartiet är det intersektionella perspektivet centralt i detta arbete. Alla människor ska, oavsett diskrimineringsgrund, ha samma rättigheter.

Miljöpartiet ställer sig bakom utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.31 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU8 Skattetransparenta värdepappersfonder för institutionella investerare
Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2026
Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU2 Ungdomspolitisk skrivelse
Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU3 En modern personalförsörjning av det civila försvaret
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU4 En mer enhetlig reglering av tillsyn och kontroll på miljöbalkens område
Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Riksrevisionens rapport om handläggning av ärenden där den enskilde inte behärskar svenska
Kammaren biföll utskottets förslag.

KU13 Några frågor om ledamöternas ersättningar och om trygghetsskapande åtgärder
Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU5 Riksrevisionens rapport om infiltration i staten
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU5 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU6 Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd
Kammaren biföll utskottets förslag.

AU3 Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut
Punkt 1
Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Principen om likabehandling vid myndigheters beslut)
1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
271 för utskottet
61 för res.
17 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 68 M, 26 V, 23 C, 21 KD, 20 MP, 17 L
För res.: 61 SD
Frånvarande: 3 S, 2 M, 1 SD, 4 V, 2 C, 1 KD, 2 MP, 2 L

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.04.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 43 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om uteblivet svar på interpellation 1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott 1
§ 3 Skattetransparenta värdepappersfonder för institutionella investerare 1
Finansutskottets betänkande 2026/27:FiU8 1
(Beslut fattades under § 14.) 1
§ 4 Riksrevisorns årliga rapport 2026 1
Finansutskottets betänkande 2026/27:FiU9 1
Anf. 1 JOAKIM SANDELL (S) 1
Anf. 2 HANNA NETTERBERG (M) 2
Anf. 3 PÄR GUSTAFSSON (L) 2
(Beslut fattades under § 14.) 3
§ 5 Ungdomspolitisk skrivelse 3
Kulturutskottets betänkande 2026/27:KrU2 3
(Beslut fattades under § 14.) 3
§ 6 En modern personalförsörjning av det civila försvaret 3
Försvarsutskottets betänkande 2026/27:FöU3 3
Anf. 4 MALIN MALM (S) 3
Anf. 5 WILLHELM SUNDMAN (L) replik 4
Anf. 6 MALIN MALM (S) replik 4
Anf. 7 WILLHELM SUNDMAN (L) replik 4
Anf. 8 MALIN MALM (S) replik 4
Anf. 9 ALEXANDRA ANSTRELL (M) 4
Anf. 10 HANNA GUNNARSSON (V) 5
Anf. 11 CATARINA DEREMAR (C) 5
Anf. 12 WILLHELM SUNDMAN (L) 6
(Beslut fattades under § 14.) 7
§ 7 En mer enhetlig reglering av tillsyn och kontroll på miljöbalkens område 7
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2026/27:MJU4 7
(Beslut fattades under § 14.) 7
§ 8 Riksrevisionens rapport om handläggning av ärenden där den enskilde inte behärskar svenska 7
Konstitutionsutskottets betänkande 2026/27:KU12 7
(Beslut fattades under § 14.) 7
§ 9 Några frågor om ledamöternas ersättningar och om trygghetsskapande åtgärder 7
Konstitutionsutskottets betänkande 2026/27:KU13 7
(Beslut fattades under § 14.) 7
§ 10 Riksrevisionens rapport om infiltration i staten 7
Justitieutskottets betänkande 2026/27:JuU5 7
Anf. 13 LARS ISACSSON (S) 7
Anf. 14 FREDRIK KÄRRHOLM (M) 8
Anf. 15 ROGER HADDAD (L) 8
(Beslut fattades under § 14.) 9
§ 11 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden 9
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2026/27:SfU5 9
(Beslut fattades under § 14.) 9
§ 12 Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd 9
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2026/27:SfU6 9
Anf. 16 OLA MÖLLER (S) 9
Anf. 17 MAGNUS RESARE (M) 9
Anf. 18 JESSICA STEGRUD (SD) 10
Anf. 19 OLA MÖLLER (S) replik 11

Anf. 20 JESSICA STEGRUD (SD) replik 11
Anf. 21 OLA MÖLLER (S) replik 12
Anf. 22 JESSICA STEGRUD (SD) replik 12
Anf. 23 JENNIFER MERELAID HANKINS (V) 12
Anf. 24 MAGNUS RESARE (M) replik 13
Anf. 25 JENNIFER MERELAID HANKINS (V) replik 13
Anf. 26 MAGNUS RESARE (M) replik 13
Anf. 27 JENNIFER MERELAID HANKINS (V) replik 13
(Beslut fattades under § 14.) 13
§ 13 Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut 13
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2026/27:AU3 13
Anf. 28 KATARINA BERGGREN (S) 13
Anf. 29 SARA GILLE (SD) 14
Anf. 30 BASSEM NASR (MP) replik 15
Anf. 31 SARA GILLE (SD) replik 15
Anf. 32 BASSEM NASR (MP) replik 15
Anf. 33 SARA GILLE (SD) replik 15
Anf. 34 CICZIE WEIDBY (V) replik 16
Anf. 35 SARA GILLE (SD) replik 16
Anf. 36 CICZIE WEIDBY (V) replik 16
Anf. 37 SARA GILLE (SD) replik 16
Anf. 38 AMANDA THONANDER (M) 16
Anf. 39 BASSEM NASR (MP) replik 17
Anf. 40 AMANDA THONANDER (M) replik 17
Anf. 41 BASSEM NASR (MP) replik 17
Anf. 42 AMANDA THONANDER (M) replik 17
Anf. 43 CICZIE WEIDBY (V) 17
Anf. 44 SARA GILLE (SD) replik 18
Anf. 45 CICZIE WEIDBY (V) replik 18
Anf. 46 SARA GILLE (SD) replik 18
Anf. 47 CICZIE WEIDBY (V) replik 19
Anf. 48 HELENA VILHELMSSON (C) 19
Anf. 49 SARA GILLE (SD) replik 20
Anf. 50 HELENA VILHELMSSON (C) replik 20
Anf. 51 SARA GILLE (SD) replik 20
Anf. 52 HELENA VILHELMSSON (C) replik 20
Anf. 53 VERONICA KERR (KD) 20
Anf. 54 BASSEM NASR (MP) 21
(Beslut fattades under § 14.) 22
Ajournering 22
Återupptaget sammanträde 22
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde 22
FiU8 Skattetransparenta värdepappersfonder för institutionella investerare 22
FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2026 22
KrU2 Ungdomspolitisk skrivelse 22
FöU3 En modern personalförsörjning av det civila försvaret 22
MJU4 En mer enhetlig reglering av tillsyn och kontroll på miljöbalkens område 22
KU12 Riksrevisionens rapport om handläggning av ärenden där den enskilde inte behärskar svenska 22
KU13 Några frågor om ledamöternas ersättningar och om trygghetsskapande åtgärder 22
JuU5 Riksrevisionens rapport om infiltration i staten 22
SfU5 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av ändrade förhållanden 22
SfU6 Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets kontroller av arbetstillstånd 22

AU3 Riksrevisionens rapport om statens arbete för att motverka risker för etnisk diskriminering vid myndigheters beslut.....22
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.04.....**22**